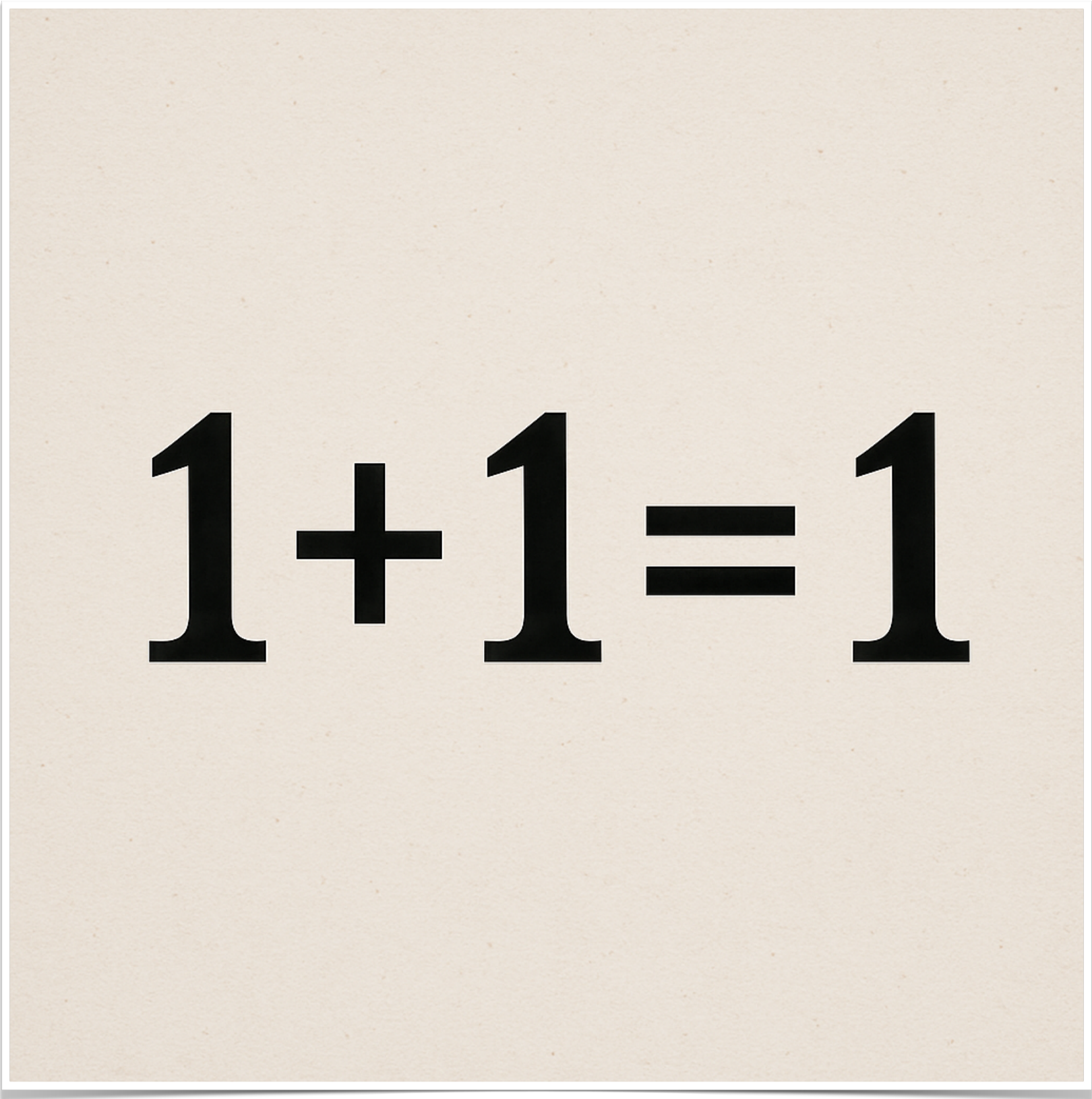

Robert Granat

De två ska bli ett

$$1+1=1$$

Förlag: X.

Omslagsbild: AI-genererad av DALL-E 2, 2025-06-10.

Copyright 2026.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Inledning	5
Kapitel 1. Man och kvinna i skapelsen	9
<i>Relationen mellan Gud och människorna</i>	9
<i>Relationen mellan man och kvinna</i>	11
<i>Fallet och dess konsekvenser</i>	14
Kapitel 2. Man och kvinna i äktenskapet	18
<i>Man och hustru i Kristus</i>	18
<i>Mannen är kvinnans huvud</i>	20
<i>Mannens ansvar väger tyngst</i>	21
<i>Skilsmässa och omgifte</i>	21
<i>Gud hatar skilsmässa</i>	23
<i>När relationen redan gått sönder</i>	25
<i>Finns det frälsning för en äktenskapsbrytare?</i>	26
Kapitel 3. Man och kvinna i familjen	28
<i>Trosbekännelsen och dess koppling till hemmet</i>	28
<i>Ett avgörande misstag</i>	29
<i>Hur föräldrar ska fostra och förmana sina barn i Herren</i>	30
<i>Blir alla våra barn frälsta?</i>	32
<i>Finns någon skillnad mellan fädernas och mödrarnas ansvar?</i>	33
Kapitel 4. Man och kvinna i församlingen	35
<i>Jämställdhetens farliga väg</i>	35
<i>Falska löften och oanade konsekvenser</i>	36
<i>Inte tala och undervisa eller leda och ta makten</i>	37
<i>Glöm inte sammanhanget</i>	39
<i>Andra vanliga invändningar</i>	40
<i>Ett avskräckande exempel: kvinnan Isebel</i>	45
<i>Ett ord till alla kvinnliga ledare</i>	46
<i>Ett ord till alla män som inte leder</i>	48
Kapitel 5. Man och kvinna i samhället	50
<i>Tillvaron splittras</i>	50

<i>De två rikena</i>	51
<i>I skärningspunkten mellan Guds rike och världens rike</i>	52
<i>Underordnande med samvetsfrid</i>	53
<i>Ingen skillnad i att råda över skapelsen</i>	55

Kapitel 6. Man och kvinna i ändens tid 57

<i>Vad Bibeln inte säger om man och kvinna i ändens tid</i>	57
<i>Vad Bibeln säger om man och kvinna i ändens tid</i>	58
<i>Sammanfattning</i>	60

Kapitel 7. Man och kvinna i evigheten 61

<i>En felaktig fråga får ett oväntat svar</i>	61
<i>Det Gud har förenat får bara Gud skilja åt</i>	64
<i>De två ska bli ett – i evigheten</i>	65

Efterskrift. 67

Inledning

Jämställdhet är inte bibliskt. Kvinnlig dominans eller ledarskap i familjen eller församlingen där mannen underordnas kvinnan är inte heller bibliskt. Men mannens ledarskap i självuppoftande kärlek i kombination med kvinnans underordnande är bibliskt. Även om detta är påståenden som nästan ingen annan i Sverige vill skylta med, särskilt inte i frikyrkligheten, är det de slutsatser jag har dragit av mitt eget bibelläsande.

Jag har inte alltid tänkt så. Förändringen har också kommit gradvis. En gång i tiden, särskilt när jag gick pingströrelsens tvååriga bibelskola i Stockholm i mitten av nittioalet, såg jag, liksom de flesta andra, med ilska och inte sällan arrogant överseende ner på de få i klassen som dristade sig att påstå att det fanns gudagivna skillnader mellan man och kvinna som hade någon som helst betydelse bortom vissa kroppsliga skillnader. De problematiska bibeltexter som fanns, och som verkade peka i en annan riktning än den rådande uppfattningen, förklarades bort som missförstådda, svåröversatta, gällande enbart lokala förhållanden på den tiden då texterna skrevs, s.k. kontextualisering, eller – som en sista utväg – otidsenliga¹.

Mitt eget bibelläsande har också på ett liknande sätt fått mig att ändra uppfattning angående tidpunkten för det s.k. uppryckandet, en annan central tes i den rörelse jag kommer från. Mitt problem i den frågan var att jag varenda gång jag läste i evangelierna, särskilt i Matteusevangeliet 24, tyckte att det såg ut som Jesus berättade om den yttersta tidens händelser i fel ordning i jämförelse med vad jag lärt mig, för det enda uppryckande som nämns i Hans undervisning sker i slutet av händelserna, inte i början! Frågan om uppryckandet är dock en fråga där det fortfarande är möjligt att kristna ger varandra viss frihet, eftersom profetior om framtiden är svårare att få ordentligt ljus över innan de har uppfyllts. Men frågan om manligt och kvinnligt gäller inte framtida händelser, utan tidlösa och grundläggande värderingar. Och där kan jag inte längre ta de argument jag blev matad med i min ungdom, från både samhället och den församlingsrörelsen jag växte upp i på allvar.

¹ Ingen gick så långt att de ansåg att dessa bibeltexter hörde hemma i "historiens skräpkammare", som den f d ärkebiskopen K G Hammar, men samma tendens fanns tydligt.

Om läsaren är något bekant med de dominerande ideologiska strömningarna i vår tid under de senaste 100 åren, både inom och utom de kristna församlingarna, så kan han eller hon med lätthet inse att det lilla jag hittills skrivit bryter så mycket med den rådande ortodoxin att var och en som omfattar sådana åsikter får räkna med att betala ett visst pris för sina ståndpunkter, i bästa fall genom att bli utsatt för misstänksamma blickar men mer troligt ett öppet avståndstagande och isolering från andra kristna. Jag kan dock försäkra läsaren att jag för min del intagit mina ståndpunkter högst motvilligt och, som jag redan antytt, under lång tid. Det hade varit mycket enklare och bekvämare att helt enkelt bortse från den växande diskrepansen jag upplevde när jag läste bibeltexterna och jämförde dem med omgivningen. Men till slut gick det inte. Jag har inte ändrat mig för att jag ville det, för jag har mänskligt sett inget att vinna på det. Jag har ändrat mig därför att bibeltexterna kom ikapp mig och tvingade mig till det. Och så länge jag inte blir överbevisad om att Bibeln säger något annat än det jag läst mig till är jag skyldig att böja mig.

Jag kan fortfarande ha fel, men efterlyser då bättre argument från de som inte håller med mig – och framför allt bibliska argument. Om den kristna tron ska baseras på tron att Bibeln är Guds Ord, Hans ofelbara uppenbarelse av både vem Han är, frälsningshistorien och Hans yttersta vilja för mänskligheten, då måste allt avgöras med Bibeln som sista instans och högsta auktoritet². Om vi tror att den kristna tron kan baseras på annat än vad som ryms inom Bibelns pärm, ja då har vi förstås mycket större frihet att tro vad som helst (vilket också ofta brukar bli fallet), och då är även den här texten irrelevant när det gäller frågan om manligt och kvinnligt.

Skulle någon mot förmodan bli övertygad om att jag har rätt så vill jag direkt säga att här inte handlar om att införa en nya ortodoxi för dess egen skull. Det är tvärtom så att jag tror att felaktigheterna på det här området haft förödande andliga, själsliga och praktiska konsekvenser för otaliga äktenskap, familjer och församlingar runt om i vårt land. Jag är också fullständigt övertygad om att många problem i alla de ovan nämnda sammanhangen skulle börja lösa sig av sig själva om vi bara kom lite mer rätt i de här frågorna. De lösningar som saluförts hittills har bara tenderat att göra problemen värre på sikt, eftersom ingen föreslår något annat än olika sätt att lindra

² *Skriften kan inte upphävas* (Joh 10:35). Enligt uppgift kan Jesu ord i denna vers översättas med att Skriften *inte kan lösas från sin fångenskap*, vilket jag förstår som att Bibeln utgör den objektiva auktoritet med vilken allt i verkligheten måste mätas och vägas.

symptomen – få är intresserade av att angripa den verkliga sjukdomen. Det blir som någon som bestämmer sig för att köra bil på vänster sida om vägen i ett land som har högertrafik, och installerar extra speglar runt om hela bilen och därigenom anstränger sig extra noga för att inte köra i diket eller krocka med mötande trafik. Men hade det inte varit bättre att helt enkelt följa landets lagar och byta tillbaka till rätt sida om vägen istället?

Det är min förhoppning att det ska framgå tydligt av de kommande sidorna vad som fick mig att ändra uppfattning, och varför jag anser att det är så viktigt att vi återgår till en biblisk syn på man och kvinna, och aktivt bejaktar biblisk manlighet och biblisk kvinnlighet i skapelsen, äktenskapet, familjen, församlingen, samhället, och särskilt i den ändens tid vi lever, och inför den evighet som väntar.

Ett viktigt påpekande för läsaren är att jag för att framställningen ska bli tydlig och rakt på sak inte kommer att väva in mina ståndpunkter i mildrande omskrivningar. Jesus sa alltid vad han menade, och menade precis allt han sade. På samma sätt är det inte min avsikt att lirka fram någons medhåll utan att redogöra sakligt för vad jag tror är kärnan av Bibelns undervisning om manligt och kvinnligt. Jag vädjar därför samtidigt till läsaren att inte ta något jag skriver på allvar med mindre än att vederbörande själv kan bekräfta dessa ståndpunkter genom sitt eget läsande av Bibeln från pärm till pärm.

Undertecknad vill också rikta ett tack till alla som läst tidiga versioner av manuskriptet och kommit med synpunkter och förslag på rättningar och förbättringar.

Alla direkta bibelcitат är hämtade från Svenska Folkbibeln 2015. Jag kommer i det följande inte att citera alla texter jag bygger framställningen på i sin helhet utan överlämnar till läsaren att själv läsa dem för att få bästa möjliga sammanhang.

Nyköping, trettondagen 2026

Författaren

Kapitel 1. Man och kvinna i skapelsen

Och Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne, till man och kvinna skapade han dem. (1 Mos 1:27)

Första Mosebok kapitel 1-3 berättar för oss om hur Gud skapade universum, himmel och jord, land, hav, växter, djur och människor, och hur människorna gjorde uppror mot Gud och förlorade relationen med Honom och det paradiset Han hade gett dem. Inledningsvis ska vi i det här kapitlet undersöka den ursprungliga mönsterbilden för relationen mellan Gud och människan, hur relationen man och kvinna såg ut från början, och hur båda dimensionerna, vertikalt och horisontellt, påverkades av fallet.

Relationen mellan Gud och människorna

En avgörande skillnad mellan 1 Mos kapitel 1 och 2 är de "riktningar" i vilka de beskriver relationerna mellan Gud och Hans skapelse. Första kapitlet behandlar skapelsen mer ur ett *vertikalt* perspektiv, hur Gud skapar himmel och jord och ordnar allt däremellan, och först mot slutet när människorna skapas:

Gud sade: Låt oss göra människor till vår avbild, lika oss³

framskymtar ett mer *horisontellt* perspektiv som beskriver människornas relation till den övriga skapelsen:

De ska råda över havets fiskar och himlens fåglar, över boskapsdjuren och hela jorden, och alla kräddjur som rör sig på jorden.⁴

I första kapitlet beskrivs alltså inte människornas relation till varandra i första hand utan främst till Gud och resten av skapelsen. Där framkommer heller inga skillnader

³ 1 Mos 1:26a

⁴ 1 Mos 1:26b

mellan man och kvinna, förutom det uppenbara faktum att Guds relation till människorna (och underförstått: deras relation till varandra och resten av skapelsen) från början byggde på att Han skapade dem till just man och kvinna:

*Och Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne, till man och kvinna skapade han dem.*⁵

Begreppen och existensen av *man* och *kvinna* är inbyggt i skapelsens som en grundläggande verklighet och utgör förutsättningen för människans relation med Gud (vertikalt) och människornas auktoritet över och ansvar för resten av skapelsen (horisontellt). Att människorna skapades till⁶ Guds avbild utgör vid första anblicken den största skillnaden mellan dem och den övriga skapelsen, och ger dem den särställning och det unika värde de har i jämförelse med resten av växterna och djuren. Detta faktum är också avgörande för hur Gud längre fram motiverar varför mord ska bestraffas med döden⁷.

Skapelseverket fortsätter sedan med att Gud välsignar människorna:

*Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er. Råd över havets fiskar, himlens fåglar och alla djur som rör sig på jorden*⁸

Människans rådande över hela skapelsen under Guds auktoritet, på hans befallning och med hans välsignelse, bygger på att människan är skapad till man och kvinna med möjlighet till gemenskap, samarbete och fortplantning. Och denna grundläggande förmåga till kategorisering – att man urskiljer olika delar av ett sammanhang, och påvisar deras grundläggande förhållanden till varandra utifrån deras likheter och skillnader – har enorm betydelse eftersom allt annat i hela

⁵ 1 Mos 1:27

⁶ Alternativ översättning: *i Guds avbild*. Det skulle i sådana fall syfta på Guds Son, Jesus Kristus i hans s.k. preexistens dvs innan han fick en kropp och föddes till jorden av Maria. Nya testamentets författare framhåller på flertalet ställen att allt skapat är skapat i och med Sonen som verktyg.

⁷ 1 Mos 9:6. Längre fram i Gamla testamentet framgår att detta gäller endast överlagt mord, inte dråp eller vållande till annans död. Frågan om hur mördare ska bestraffas och vem som ansvarar för det är dock för stor för att avhandlas här.

⁸ 1 Mos 1:28

skapelsen, och särskilt all mänsklig aktivitet, bygger på det. När människan förlorar förmågan att korrekt kategorisera saker, då är samhällskollapsen nära förestående.

Mannen nämns först när Gud skapar människorna, vilket inte är oviktigt även om det inte framgår i Bibelns första kapitel vilken betydelse det har. För att se det måste vi titta närmare på det andra kapitlet.

Relationen mellan man och kvinna

Kapitel 2 i 1 Mosebok är delvis en återupprepning av delar av själva skapelseberättelsen i kapitel 1, men med ett mer dominerande horisontellt perspektiv. Fortfarande är det uppenbart att den vertikala relationen med Gud är den viktigaste:

Detta är himlens och jordens fortsatta historia sedan de skapats, när HERREN Gud hade gjort himmel och jord.⁹

Men här framkommer fler detaljer kring människans relation med den övriga skapelsen, mannens relation till kvinnan och kvinnans relation till mannen. Dessa skillnader är viktiga att se och erkänna för att vi ska kunna förstå hur mönsterbilden för förhållandet mellan mannen och kvinnan såg ut *innan* människan föll, men också för att förstå hur nämnda relation påverkades av fallet.

Efter att författaren – med stor sannolikhet Mose – beskrivit hur Gud skapat människan i allmänhet:

Och HERREN Gud formade människan av jord från marken och blåste in livsande i hennes näsa. Så blev människan en levande varelse. HERREN planterade en lustgård i Eden, österut, och satte där människan som han hade format¹⁰

zoomar berättelsen in och koncentreras sedan på mannen i synnerhet:

⁹ 1 Mos 2:4

¹⁰ 1 Mos 2:7-8

HERREN Gud tog mannen, och satte honom i Edens lustgård för att odla och bevara den. Och HERREN Gud gav mannen denna befallning: "Du kan äta fritt av alla träd i lustgården, men av trädet med kunskap om gott och ont ska du inte äta, för den dag du äter av det ska du döden dö."¹¹

Därefter kommer berättelsen fram till den punkt då kvinnan skapas och förenas med mannen – världshistoriens första "brudöverlämning". Vår första och kanske viktigaste slutsats är därför: **det var i första hand mannen som anförtroddes Guds ord och hans befallning om att inte äta av kunskapens träd**, inte kvinnan. Det betyder inte att budet inte gällde henne, men att det inte var hon som fick ansvaret för att Guds ord förvaltades, fördes vidare till resten av människosläktet, och efterlevdes. Det var ursprungligen mannens uppgift.

När kvinnan skapas, är det tydligt att hon skapas för att vara en *medhjälpare*¹² till mannen. Liksom mannen gav namn åt djuren, som Gud hade gett honom auktoritet att råda över, gav mannen också kvinnan hennes namn – Eva. Detta är vår andra viktiga poäng: **Kvinnan skapades för att stå vid mannens sida som hans hjälp i hans uppgift, inte för att råda över honom, utan för att hjälpa honom att råda över skapelsen**. När kvinnan har skapats utbrister nämligen mannen:

"Äntligen! Hon är ben av mina ben och kött av mitt kött. Hon ska heta kvinna, för av man är hon tagen." Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de ska bli ett kött.¹³

Här visar Bibeln medlen och målen med den ursprungliga relationen mellan man och kvinna: **de två ska bli ett**. Om de vore alldeles lika varandra, fanns det ingen vinst av att förena dem eftersom de inte hade haft något att tillföra varandra. Men nu skapades de med olika egenskaper och själva fullheten av äktenskapets¹⁴ innebörd

¹¹ 1 Mos 2:16-17

¹² Hebr. 'ezer. Ordet avser ofta den hjälp Gud ger till människor som är i nöd. En äretitel!

¹³ 1 Mos 2:23-24

¹⁴ Ordet "äktenskap" används inte i skapelseberättelsen, utan dyker upp först i den mosaiska lagen (2 Mos 20:14) men att det står *hustru* och inte *kvinna* visar att innebörden av äktenskapet är underförstått. Det är också solklart från resten av Bibeln, och särskilt Jesu undervisning i Matt 19, att "de två ska bli ett" avser att gifta sig, dvs äktenskapet.

ligger i den kroppsliga föreningen och den resulterande kompletterande enheten mellan man och kvinna. Det av Gud designade äktenskapet består därför av två viktiga komponenter: trohet – *mannen ska [...] hålla sig till sin hustru* – och samliv – *de två ska bli ett kött*. Eftersom de två har blivit ett, kan de inte skiljas åt.

Det finns också en påtaglig skillnad mellan hur Gud skapade mannen och kvinnan. Gud formade mannen av stoft från jorden, men när han formar kvinnan använder han mannen som utgångspunkt, och tar en del från mannens sida¹⁵ och formar kvinnan. Allt en kvinna är kommer alltså ursprungligen från mannen, och allt en man är kommer alltså från Gud, och alltsammans är tillsammans Guds verk. Detta är precis var Nya testamentet också säger:

*En man [...] är Guds avbild och ära. Men kvinnan är mannens ära, för mannen kommer inte från kvinnan utan kvinnan från mannen. Och mannen skapades inte för kvinnan, utan kvinnan för mannen [...] Men i Herren är kvinnan inte oberoende av mannen eller mannen oberoende av kvinnan. För liksom kvinnan har kommit från mannen, så blir också mannen till genom kvinnan. Och allt kommer från Gud.*¹⁶

Det betyder inte att det finns skillnader i värde eller möjlighet till närhet till Skaparen – båda är ju skapade till Guds avbild med ett gemensamt ansvar för att råda över skapelsen – utan att det finns skillnader som är nedlagda av Skaparen som kommer att påverka relationen mellan mannen och kvinnan. Den vertikala relationen med Gud upprätthålls även genom denna horisontella ordning, och det är när den rubbas som alltsammans påverkas negativt. En tredje och viktig poäng i det här avsnittet är därför följande: **skillnader mellan mannens och kvinnans ansvar i skapelsen och i deras relation till varandra fanns i Guds skapelseordning redan innan människan föll.** Detta är inte minst viktigt att komma ihåg när vi kommer in Nya testamentet och läser om frälsningen genom tron på Jesus Kristus, för där har många felaktigt läst in i texterna att Gud upplöst *alla* sådana skillnader i Kristus. Men det har han inte! Det är tvärtom så att **i Kristus återställs och förstärks dessa skillnader** i syfte att föra både mannen och kvinnan till omvändelse, frälsning, helgelse och evigt liv.

¹⁵ Den traditionella översättningen "revben" är möjlig, men "sida" är troligare.

¹⁶ 1 Kor 11:7-12

Fallet och dess konsekvenser

När människans fall beskrivs i 1 Mosebok kapitel 3 är det tydligt att Guds skapelseordning kastats om på flertalet punkter: **kvinnan tar på grund av ormens inflytande ensamt ansvar för uttolkningen av Guds ord och fattar själv beslutet att bryta mot Guds befallning, och hon övertalar sedan mannen att handla likadant.** Ormen hade någonstans listat ut att om han skulle komma åt mannen, som hade fått förstahandsinformation om Guds vilja och ansvaret för att föra vidare Guds ord, så kunde han försöka att gå via kvinnan eftersom hon endast verkar ha andrahandsinformation om vad Gud hade befallt. Mannens verkar ha velat vara kvinnan till lags och inte såra henne genom att säga nej till hennes förslag och riskera att förlora hennes gunst – han hade ju *"Äntligen!"* fått den hjälp han behövde – och det gjorde ormens strategi framgångsrik.

Det framgår av berättelsen att mannen fanns i närheten när kvinnan talade med ormen, men han avbröt inte samtalet och gjorde ingenting för att förhindra att diskussionen fortsatte. Det pekar på något som resten av Bibeln är tydlig med: det finns saker som det inte lämpar sig att prata om eller diskutera, och ibland är till och med själva samtalet farligt i det att det öppnar människans sinne för tankar och influenser som aldrig annars skulle fått något utrymme¹⁷.

Överhuvudtaget var mannens passivitet kring ormens aktiviteter i lustgården och kvinnans brottningskamp med Guds ord mycket olycklig. Det kunde ha räckt med att mannen ställt sig mellan ormen och kvinnan för att katastrofen skulle ha avstyrt. Nu gjorde mannen inte det, lät kvinnan råda, och då föll båda två. Nya testamentets författare lägger därför hela skulden för fallet på mannen¹⁸, även om de framhåller att det ursprungligen var kvinnan som blev förledd¹⁹. Detta leder oss till ännu en viktig slutsats: **manlig passivitet och kvinnlig dominans är aldrig en bra kombination när beslut ska fattas, särskilt inte när det gäller andliga frågor.** Mannen behöver frukta Gud mer än sin hustru, och vara mer rädd för att gå emot mot Hans vilja än hennes.

¹⁷ Jfr 1 Tim 5:13

¹⁸ Rom 5:14

¹⁹ 1 Tim 2:14

Följderna av fallet blev att människan blev främmande för Gud och gömde sig för honom, och att man och kvinna började distansera sig från varandra, bland annat genom att de skyllde det inträffade på varandra. När Gud sedan avkunnar domen över ormen och människorna, säger han att följderna för människornas del bland annat kommer att innebära hårt kroppsarbete för mannen, och smärta för kvinnan när hon föder sina barn. Gud tilltalar återigen kvinnan och säger några ord som debatterats flitigt:

*Till din man ska din åtrå vara, och han ska råda över dig.*²⁰

Vi har sett att Guds skapelseordning innebar skillnader i ansvar och auktoritet i relationen mellan mannen och kvinnan redan innan fallet, men här beskrivs ytterligare skillnader som följer direkt av att människan brutit mot Guds bud och fallit i synd. Men vad betyder dessa ord?

För det första bör dessa ord inte läsas som att de gällde något som Gud bara beskriver ska hända utan att han är aktivt delaktig i det, för en sådan läsning måste i sådana fall gälla även resten av sammanhanget: domen över ormen, löftet om frälsningen genom kvinnans avkomma²¹, och domen över mannen²². Resten av Bibeln visar oss att Gud i allra högsta grad är verksam i att verkställa de delarna av sitt domslut, så varför skulle just denna del av domen undantas från Hans ansvar? Nej, hela sammanhanget i allmänhet och citatet ovan i synnerhet beskriver därför olika följder av **Guds aktiva dom över alla tre som varit inblandade** i fallet²³. Därför går det inte heller att tolka dessa ord som något i första hand positivt, exempelvis att första delen av versen ska förstås som den positiva sexuella attraktion kvinnan ska känna inför mannen – den fanns redan ju innan fallet då *de två blev ett kött*. Inte heller går det att följa upp en positiv syn på första delen av versen med att den senare delen ska ses som något genomgående negativt – som att mannens rådande över kvinnan

²⁰ 1 Mos 3:16b

²¹ 1 Mos 3:14-15

²² 1 Mos 3:17-19

²³ Något som talar starkt för det är att när Gud säger till Adam att marken ska vara förbannad för hans skull framgår det senare att detta enbart är en omskrivning för att Gud själv har förbannat marken som ett straff för mannens synd (1 Mos 5:29, 8:21).

är ett uttryck för misshandel och förtryck – för då måste även första delen av versen tolkas negativt²⁴.

För det andra återkommer den hebreiska grundtextens exakta ordalydelse när Gud varnar Kain för att *synden åtrår* att styra *honom* men att han istället *bör råda över den*²⁵, vilket gör att den mest naturliga betydelsen av citatet ovan är följande: **Fallet kommer att göra kvinnan benägen att vilja styra över mannen och råda över honom, och mannen åläggs därför – som en del av domen – att än mer iklä sig den ledande uppgift han svek innan fallet för att förhindra att det återupprepas.** Det betyder att en av de största frestelser kvinnan kommer att möta i sin relation till mannen är åtrån till att åter styra honom, och en av de största frestelser mannen kommer att möta i relation till kvinnan är att låta sig styras och inte själv leda kvinnan. Men inte bara det: mannen kommer också att frestas att råda med hårdhet över kvinnan²⁶ och inte ha respekt för hennes värde som Guds avbild och föremål för Hans kärlek och omsorg²⁷.

I Nya testamentet talas på samma sätt om att Guds dom över den mänsklighet som inte vill lyda honom bland annat innebär att han utlämnar dem åt deras hjärtans onda begär²⁸, vilket betyder att han – när de vägrar att omvända sig – låter dem få alla möjligheter i världen att göra precis som de vill, och själva ta konsekvenserna av sina handlingar. Det är också vad som sker här: Gud förutsäger att problemen mellan de två könen som uppkom i fallet kommer att eka genom hela historien, och förstärkas när människorna inte vill underordna sig Honom. Enda sättet att få ordning på det är att omvända sig och gå tillbaka till den ordning som Gud från början hade bestämt.

Detta är dock inte de enda frestelserna mannen och kvinnan kommer att möta under mänsklighetens historia. Mannen kommer också att ställas inför frestelsen är inte vilja

²⁴ Bibeln ska läsas konsekvent. Varje vers måste tolkas i ljuset av det omedelbara sammanhanget först och främst, sedan i ljuset av den bredare kontexten, exempelvis vilken bibelbok den hör hemma i, och slutligen i ljuset av hela Bibeln.

²⁵ 1 Mos 4:7b

²⁶ Kol 3:19

²⁷ 1 Petr 3:7

²⁸ Rom 1:24-28

uppfylla Guds befallning att arbeta för sitt uppehälle, något som kvinnan inte är skyldig att göra. Och kvinnan kommer att ställas inför frestelsen att inte vilja föda barn, vilket mannen inte kan. Att båda dessa frestelser var problem som apostlarna fick kämpa emot under kristendomens första tid är väl belagt²⁹. På det hela taget kommer den fallna människan att göra allt hon kan för att upphäva konsekvenserna av syndafallet utan att varken kunna eller vilja gå till botten med problemet – sin ovilja att böja sig under sin Skapare och Hans vilja – och detta gäller i synnerhet frågan om manligt och kvinnligt.

²⁹ 2 Tess 3:10-12, 1 Tim 2:11-15, 5:13-14

Kapitel 2. Man och kvinna i äktenskapet

Denna hemlighet är stor – jag talar om Kristus och församlingen. (Ef 5:32)

Gud skapade människan till man och kvinna och gav dem samma uppdrag att råda över världen under Hans auktoritet och i lydnad för Hans bud. Gud bestämde också från början att man och kvinna skulle förenas i äktenskapet, där kvinnan blir mannens hustru: *de två ska bli ett kött*. Liksom rollerna i Edens lustgård var olika, både före och efter fallet, är och ska rollerna i äktenskapet vara olika, och dessa skillnader försvinner inte utan fördjupas när mannen och kvinnan tror på Kristus och tillhör den kristna tron. Guds design är att varje äktenskap, och särskilt de troendes, ska vara en levande illustration och påminnelse om att Gud älskar sitt folk och att Kristus älskar församlingen. Detta uppfylls genom att mannen gestaltar Kristus och kvinnan församlingen i den äktenskapliga föreningen.

Man och hustru i Kristus

Den text i Nya testamentet som går längst i fråga om äktenskapets djupaste innebörd finns i Efesierbrevet kapitel 5:

Ni hustrur, underordna er era män så som ni underordnar er Herren. En man är nämligen sin hustrus huvud, liksom Kristus är församlingens huvud och själv Frälsare för sin kropp. Så som församlingen underordnar sig Kristus, så ska kvinnorna i allt underordna sig sina män. Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen och offrat sig för den. Han gjorde det för att helga den, sedan han renat den med vattnets bad i kraft av ordet, och föra fram församlingen inför sig i härlighet, utan fläck eller skrynkla eller annat sådant. Helig och fläckfri skulle den vara. På samma sätt är männen skyldiga att älska sina hustrur som sina egna kroppar. Den som älskar sin hustru älskar sig själv. Ingen har någonsin hatat sin egen kropp, utan man ger den näring och sköter om den. Så gör också Kristus med församlingen, eftersom vi är delar i hans kropp. Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött. Denna hemlighet är stor – jag talar om Kristus och

församlingen. Men vad er angår ska var och en älska sin hustru som sig själv, och hustrun ska visa respekt för sin man.³⁰

Äktenskapet rymmer en stor hemlighet, då det ursprungligen designades för att man och kvinna skulle smälta samman och bli en kropp³¹, men i förlängningen var det från början avsett att fungera som en förebild för hur Kristus älskar sin församling. **Ett bibliskt äktenskap är och ska vara en levande illustration och en predikan om Guds kärlek till sitt folk.**

Men hur ska bristfälliga människor kunna gestalta denna förening? Jo, genom att de genom Ordet och Andens inverkan får lära sig att göra det svåraste och det som är mest onaturligt för dem i deras fallna tillstånd: mannen är kallad att efterlikna Kristus genom att han älskar sin hustru på ett självupppoffrande sätt, såsom Kristus älskar församlingen och har gett sitt liv för den, och hustrun ska i likhet med församlingen ta emot denna kärlek och underordna sig den. Detta är det yttersta målet med varje äktenskap, och det mest omöjliga!

Erfarenheten visar oss att i den fallna värld vi lever i har män generellt lättare än kvinnor för att underordna sig, exempelvis i familjen, på arbetet eller i församlingen, inte minst för att de lättare ser fördelarna med en tydlig rollfördelning, medan kvinnor generellt har svårare för det. Kvinnor har istället utifrån sin gudagivna känsla för omsorg mycket lättare för att älska självutgivande, ibland bortom vad som är rimligt, medan män inte har det naturligt i sig på samma sätt. Det är just därför äktenskapet utformades för att lära man och kvinna att dess yttersta mål är deras helgelse³²:

³⁰ Ef 5:22-33

³¹ I västerlandet, som är mer präglad av grekiskt än judiskt tänkande, kan *kropp* uppfattas som begränsat till enbart den fysiska föreningen utan att människans inre berörs nämnvärt. Från ett judiskt perspektiv ska detta dock uppfattas som en djupare förening än bara den fysiska. Skapelseberättelsen i 1 Mosebok betonar kraftigt att människans är en fysisk, levande varelse, som fått *livsande* av sin Skapare.

³² Äktenskapet instiftades som bekant före syndafallet, men enligt Nya testamentet var frälsningsplanen för mänskligheten förberedd före världens skapelse, vilket också inkluderar äktenskapets utformning som förebild för Kristus och församlingen (Ef 1:4, 3:8-11, 1 Petr 2:10). Äktenskapet ska alltså ses som en viktig del Guds frälsningsplan, inte som ett medel till frälsning utan som ett medel till helgelse, och *utan helgelse kommer ingen att se Herren* (Hebr 12:14).

mannen ska efterlikna Kristus, och kvinnan ska efterlikna den alltmör förhärlligade församlingen, *utan fläck eller skrynkla [...] helig och fläckfri*. **Äktenskapet handlar alltså inte om vad makarna kan få ut av det här och nu, utan vad de blir förvandlade till genom det.** Om äktenskapet handlar om att förverkliga oss själva, då är vi skyldiga till avgudadyrkan³³, men om äktenskapet handlar om hur vi kan älska Gud av hela vårt hjärta, vårt förstånd och all vår kraft, då är det rätt.

Mannen är kvinnans huvud

Efesierbrevet säger att motiveringen till kvinnans underordnande i äktenskapet ligger i att *en man är [...] sin hustrus huvud, liksom Kristus är församlingens huvud*. Ett liknande bibelställen är följande:

*Nu vill jag att ni ska veta att Kristus är varje mans huvud, att mannen är kvinnans huvud och att Gud är Kristi huvud.*³⁴

Om detta betyder att kvinnan har ett mindre värde så måste vi i konsekvensens namn även säga att Sonen, Kristus, är mindre värd än Fadern, och då kan inte Sonen vara Gud på samma sätt som Fadern, vilket gör att den klassiska treenighetsläran smulas sönder³⁵. Så den vägen kan vi inte ta. En bättre förståelse är att det handlar om ansvarsfördelningen i relationerna mellan Fadern och Sonen, Kristus och församlingen, samt mannen och kvinnan. Vad som kännetecknar Sonen är nämligen hans fullständiga vilja till att underordna sig Fadern och göra Guds vilja, och på detta underordnande är hela frälsningsplanen byggd. **Därför ska församlingen kännetecknas av att de underordnar sig sitt huvud, Kristus, och därför ska hustrun underordna sig sin man, inte för att hon inte har samma värde som han har, utan för att Gud ålagt honom att ha det yttersta ansvaret för henne liksom Kristus har det för församlingen.** När mannen och kvinnan underordnar sig sina respektive ansvar i äktenskapet, leder det till helgelse och uppfyller en viktig del av

³³ För denna formulering står jag i tacksamhetsskuld till predikanten Voddie Baucham.

³⁴ 1 Kor 11:3

³⁵ Den klassiska treenighetsläran lämnar en del att önska, men jag menar att Bibelns samlade budskap är att Gudomen består av Fadern, Sonen och Anden, och att dessa tre är ett. Det ser också ut som att det finns ett underordnande inom Gudomen, där Sonen underordnar sig Fadern och Anden underordnar sig Sonen, utan att deras väsen påverkas.

Guds frälsningsplan. Andra liknande texter av både Paulus och Petrus³⁶ håller samma linje: mannens uppgift är att älska och ta det yttersta ansvaret, och kvinnans uppgift är att underordna sig och respektera sin man.

Mannens ansvar väger tyngst

Båda dessa delar behövs för att det ska bli rätt och sunt: mannens självuppoftande kärlek och kvinnans frivilliga underordnande. Uppmaningarna i dessa bibeltexter är också specifikt riktade till man respektive kvinna för att vi ska förstå vilket ansvar vi själva har och inte i första hand intressera oss för den andres skyldigheter. Ingen har rätt att säga: "jag tänker inte göra det där förrän han/hon börjar uppfylla sin del" eller liknande. Och denna uppgift att gå före vilar särskilt tungt på mannen eftersom *Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog medan vi ännu var syndare*³⁷. **Det ska vara mannen som tar initiativ till äktenskap, och det är mannen som ska älska kvinnan även när han inte får någon kärlek tillbaka. Det är därför särskilt illa när mannen sviker sin hustru eller är otrogen mot henne, för så skulle Kristus aldrig göra mot sin församling.** Det händer dock till och från att Guds folk går bort från den rätta vägen³⁸ och att en församling kommer på avvägar, men Guds reaktion är att älska sin församling tillbaka till den rätta vägen³⁹. På samma sätt bör en man, vars kvinna svikit eller lämnat honom, försöka efterlikna Kristus i att älska, förlåta och försöka återvinna henne⁴⁰.

Skilsmässa och omgifte

En relaterad fråga är hur Bibeln beskriver Guds uppfattning om äktenskapets varaktighet, samt möjligheten till skilsmässa och omgifte. Här finns en kardinaltext i Jesu egen undervisning i Matteusevangeliet kapitel 19:

³⁶ Kol 3:18-19, 1 Petr 3:1-7

³⁷ Rom 5:8

³⁸ Hos 1:2

³⁹ Upp 3:19

⁴⁰ Hos 3:1

Mycket folk följde honom, och han botade dem där. Några fariséer kom fram till honom för att pröva honom och sade: "Får man skilja sig från sin hustru av vilken orsak som helst?" Han svarade: "Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna och sade: Därför ska en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött? Så är de inte längre två utan ett kött. Vad Gud har fogat samman får alltså människan inte skilja åt." De frågade honom: "Varför har då Mose befallt att mannen ska ge henne ett skilsmässobrev och skicka bort henne?" Han svarade: "Det var för att era hjärtan är så hårda som Mose tillät er att skiljas från era hustrur. Men från början var det inte så. Jag säger er: Den som skiljer sig från sin hustru av annat skäl än sexuell synd och gifter sig med en annan, han begår äktenskapsbrott." Hans lärjungar sade till honom: "Om det är så i relationen mellan mannen och hustrun, då är det bättre att inte gifta sig." Han svarade dem: "Alla kan inte ta emot det här ordet, utan bara de som har fått den gåvan: Det finns de som inte kan gifta sig för att de är födda sådana, och de som inte kan det för att människor har gjort dem sådana. Och det finns andra som väljer att inte gifta sig för himmelrikets skull. Den som kan förstå detta bör ta det till sig."⁴¹

Vad Jesus gör i ovanstående är att ta sina åhörare tillbaka till skapelsen. Äktenskapet är designat av *Skaparen från början*, och varje diskussion om dess innebörd och beständighet måste utgå från Guds ursprungliga plan och tanke, nämligen att den man och den kvinna som blivit ett är ouplösligt förenade. Och denna förening gäller inte bara så länge man "bor under samma tak"⁴². Den sammansmältning som skett har transcendent drag och är oberoende av tid och rum, och **därför är det inte själva separationen som är det stora problemet vid en skilsmässa utan själva omgifet** – när mannen förenas fysiskt med en annan kvinna eller kvinnan med en annan man så länge den andre lever – **eftersom det enligt Jesus utgör äktenskapsbrott**. Det är därför inte konstigt att lärjungarna reagerade med bestörtning när de hörde Jesus: *då är det bättre att inte gifta sig*. Andra liknande bibeltexter⁴³ ger vissa nyanser och redogör för ett fåtal undantag, men i princip är alla

⁴¹ Matt 19:2-12

⁴² Notera att Bibeln talar om ett äkta sammanboende ("den äkta sängen") i Hebr 13:4, vilket är en omskrivning för äktenskapet. Nutida s.k. samboförhållanden saknar de bibliska trohetslöften (Hes 16:8) och är därför sexuell omoral. Mannen ska ju *bli en kropp med sin hustru* och inte med en kvinna.

⁴³ Matt 5:31, Mark 10:1-12, Luk 16:18, 1 Kor 7:10-16

de nytestamentliga författarna helt överens om vad ett äktenskap är: det är en ouplöslig förening som gäller till livets slut. Det är bara i Matteus evangelium som undantaget *sexuell synd*⁴⁴ – vilket *inte* är synonymt med äktenskapsbrott⁴⁵ – anges som en legitim anledning för omgifte. En möjlighet är att detta undantag finns i Matteus därför att det motsvarar liknande bestämmelser i Mose lag⁴⁶, och Matteusevangeliet har en tydligare judisk profil än övriga evangelier. Markus har inte med undantaget, inte heller Lukas eller Johannes. Paulus medger inte heller några möjligheter till omgifte utan skriver att både man och kvinna är bundna till varandra så länge de båda lever. Enligt Paulus är det i stället meningen att äktenskapet ska tjäna som ett skydd mot frestelser till sexuell synd⁴⁷. Men i de fall då fortsatt samlevnad blir omöjligt, eventuellt för att den ena parten inte är troende men kanske också av andra orsaker, finns i princip bara en annan utväg: att skiljas utan möjlighet till omgifte⁴⁸.

Gud hatar skilsmässa

Det finns även starka texter i Gamla testamentet som klargör Guds hjärtas inställning när det gäller äktenskaps helighet, och följande är en av de mest ignorerade, kanske för att den är så tydligt riktad till Gud eget folk:

⁴⁴ *Grek.* porneia. En äldre översättning var ofta *otukt*. Porneia betecknar alla former av förbjudna sexuella handlingar utanför äktenskapet.

⁴⁵ *Grek.* moichaio. Ordet avser äktenskapsbrott. Ofta tolkas texten om äktenskapet i Matt 19 som att porneia och moichao *båda* betyder äktenskapsbrott, men då skulle Jesus säga att enda giltiga skälet att begå äktenskapsbrott är man blivit utsatt för äktenskapsbrott. Det är otänkbart både med tanke på att orden *porneia* och *moichao* och att en sådan moralsyn – det du har blivit utsatt för har du rätt att göra tillbaka – är helt främmande för allt vad Jesus stod för.

⁴⁶ 5 Mos 24:1. En möjlighet är att detta avser en form av annullering av den ingångna äktenskapet därför att det ingåtts på falska grunder, dvs att kvinnan redan varit med en annan man och därför i biblisk mening redan var gift. Otukt kan i den meningen förstås som sexuella handlingar *innan* ingånget äktenskap.

⁴⁷ 1 Kor 7:1-5. Notera att Paulus använder ordet *porneia* i meningen sexuell synd *innan* ingånget äktenskap.

⁴⁸ 1 Kor 7:11-15

Och dessutom gör ni detta: Ni översköljer Herrens altare med tårar, gråt och klagan, eftersom han inte vill se till offergåvan längre eller ta emot något från er hand med glädje. Och ni frågar: "Varför?" Därför att Herren var vittne mellan dig och din ungdoms hustru. Du har varit trolös mot henne, trots att hon är din maka, din hustru som du ingått förbund med. Har inte han gjort dem till ett? Det som är kvar av ande tillhör honom. Och varför till ett? Han söker ättlingar som hör Gud till. Så ta hand om er ande och var inte trolös mot din ungdoms hustru. Jag hatar skilsmässa, säger Herren, Israels Gud, och att man höljer sig i våld som i en klädnad, säger Herren Sebaot. Så var på er vakt i er ande och var inte trolösa.⁴⁹

Sammanhanget visar oss att detta handlar om hur folket klagar över att Guds välsignelser inte vilar längre över dem, hur mycket de än offrar. Profeten vill då väcka folkets medvetande om att Gud är mer intresserad av trohet än offer⁵⁰. För **Gud hatar skilsmässa, därför att det går emot något av Hans innersta väsen: trohet.** Och notera att det uteslutande är männen han kritiserar i Malaki, och säger att Hans uteblivna välsignelser beror på att männen varit otrogna sina hustrur och skilt sig från dem. Det är för Gud lika illa som att *hölja sig i våld*⁵¹. I vår tid skulle det kunna motsvara andra saker, som en oerhörd hängivenhet i lovsången eller att man ger stora ekonomiska gåvor till sin församling men samtidigt är otrogen eller skiljer sig. Varför skulle Gud välsigna något sådant?

Att det är främst männen i texten som får kritiken beror nog delvis på att det var främst männen på denna tid som kunde ta initiativ till skilsmässa, och vilka anledningar till skilsmässa som var legitima debatterades även på Jesu tid⁵². Men för Gud går förbundet åt båda håll: *har han inte gjort dem till ett?* Äktenskapet är ett evigt förbund som i princip är oupplösligt. Enda anledningen till att Gud gav vissa regler till Israels folk för hur en skilsmässa skulle gå till när den väl inträffade, var för deras *hårda hjärtans skull*. Det är också tänkbart att Gud också visade omsorg om den part som blivit förskjuten, nästan uteslutande kvinnan, för utan ett skilsmässobrev hade hon

⁴⁹ Mal 2:13-16

⁵⁰ Jfr 1 Sam 15:22

⁵¹ Möjligen är detta en hänsyftning till att männen inte bara skilde sig från sina hustrur utan också var våldsamma mot dem.

⁵² Jfr Matt 19:2

mycket små möjlighet att ordna sin försörjning efter en skilsmässa eftersom det i de allra flesta fall krävde omgifte.

När relationen redan gått sönder

I de fall då relationen redan har gått sönder, separationen kanske är ett faktum och skilsmässan redan är genomförd, oavsett om detta har skett innan mannen och/eller kvinnan kommit till tro eller efteråt, så hamnar de kristna församlingarna och dess ledarskap lätt i en låst situation. Eftersom frågan är känslig, så gör man för det mesta ingenting alls. Inte sällan föregås eller följs en sådan äktenskaplig kris av att mannen och/eller kvinnan i fråga redan isolerat sig från för att undvika obehaglig uppmärksamhet, och det gör det ännu svårare för deras vänner i församlingarna att hjälpa dem. Inte sällan briserar "bomben" redan när det ser ut att vara för sent att göra något. Men det är aldrig för sent för en återupprättad relation – om Gud kan omvända syndare till sig som hatar och föraktar honom, då kan han också återupprätta ett äktenskap som trasats sönder av syndens makt. Om Fadern kunde uppväcka sin Son från de döda på tredje dagen, skulle han då inte kunna läka djupa själsliga sår, lösa upp låsta relationer och lösa omöjliga problem hos människor som fortfarande lever?⁵³

Det är dock uppenbart av både Bibeln, historien och erfarenheten att det knappast finns något svårare att övervinna än bitterheten som följer av att ha blivit sviken av sin make eller maka. Så vad kan man göra? Med Paulus ord i ryggen att vi på grund av Guds barmhärtighet kan ge råd även om det inte finns några direkta "befallningar från Herren"⁵⁴ att förmedla inför en sådan situation säger vi ändå följande. De viktigaste sakerna att tänka på är att mannen och kvinnan i fråga **inte blir isolerade från församlingen, att ingen av dem begår äktenskapsbrott genom att inleda in i en ny relation**⁵⁵, och att både församlingen och paret i fråga tar det väldigt lugnt.

⁵³ Ef 1:19-21, 3:20

⁵⁴ 1 Kor 7:25

⁵⁵ Om en ny relation redan inletts är det per definition äktenskapsbrott och då åligger det dem som får kännedom om den att uppmana de inblandade att omvända sig. Finns det ingen vilja till omvändelse bör församlingen underrättas så att den kan pröva de inblandades delaktighet i gemenskapen i enlighet med Jesu ord (Matt 18:15-18). Vill de inte omvända sig ska de enligt Paulus ställas utanför gemenskapen och får inte längre ta del av Herrens måltid (1 Kor 5:11).

Även om tiden inte läker alla sår finns det ett stort värde i att undvika snabba beslut och förändringar i en sådan krissituation utan istället låta tiden gå och lita på att Herren verkar i det fördolda.

Finns det frälsning för en äktenskapsbrytare?

Det är svårt att skriva om det här utan att beröra den fråga som många ställer: kan man förlora frälsningen genom att skilja sig och gifta om sig? Egentligen är det illa att det just är det här frågan som hamnar i centrum, eftersom den kan ställas när det gäller vilka synder som helst: stöld, lögn, girighet, dryckenskap, osv. – listan kan göras lång⁵⁶. Men det är just den som lätt hamnar i fokus, av två skäl. För det första är det en så svår sak att hantera i jämförelse med andra synder – en stulen hundralapp kan återlämnas, en lögn kan bekännas, och flaskan kan ställas undan – men otrohet och ett sårat förtroende är mycket svårare att förlåta och reparera, och när det gäller kraschade relationer har människor en större tendens att välja sida med den ena och skylla alltsammans på den andre⁵⁷. För det andra är ett uttryck för fiendens strategi, därför att han vet att om församlingen släpper taget i den här frågan blir det mer fritt fram för andra saker som tidigare (också) var otänkbart. Därför ska vi istället ställa frågan så här: **finns det frälsning för den som fallit i synd, vilken som helst?** Svaret är tveklöst ja. Det finns bara en hake, och det är omvändelsen – **det måste finnas en vilja att erkänna synden, bekänna den och vara villig att överge den**. För om en hundralapp ska återlämnas, lögnen bekännas och flaskan ställas undan, så förväntar sig Gud att en sann kristen ska vara villig att omvända sig även från andra synder, inklusive äktenskapsbrott. Har man stulit, innebär omvändelsen att det stulna måste återlämnas. Har man ljugit, måste lögnen bekännas och fortsättningsvis ska man tala sanning. Har man begått äktenskapsbrott, måste det upphöra och den nya relationen – om äktenskapsbrottet är pågående – avslutas och får inte återupptas så länge den man gifte sig med först lever.

⁵⁶ 1 Kor 6:9-11.

⁵⁷ Att vi väljer sida så lätt beror ofta på självbevarelsedrift, inte minst för att vi inte vill förstöra vår egen relation till äktenskapsbrytaren. Men det riskerar att bidra till "normaliseringsprocessen" som direkt inleds när äktenskapsbrottet skyls över, vilket inte sällan leder till att beteendet börjar accepteras och lättare sprider sig: *lite surdeg jäser hela degen* (Gal 5:9, 1 Kor 5:6).

Jesus sa en gång till en kvinna som fallit i denna synd: *Gå, och synda nu inte mer*⁵⁸. Han sa också till den samariska kvinnan vid brunnen: *Fem män har du haft, och den du har nu är inte din man*⁵⁹. För Jesus spelade bakgrunden till dessa kvinnors nya relationer ingen roll, för de män de hade inlett nya relationer med – oavsett om det var med kortsiktiga eller långsiktiga intentioner – var inte deras män. Äktenskapsbrottet behövde upphöra.

⁵⁸ Joh 8:11

⁵⁹ Joh 4:18

Kapitel 3. Man och kvinna i familjen

...tala om dem när du sitter i ditt hus... (5 Mos 6:7).

Gud skapade man och kvinna för att de tillsammans skulle tillbe honom och bära ansvaret för att föra sann gudsfruktan vidare till resten av familjen. Därför framhålls det i Bibeln gång på gång att hemmet och familjen har minst lika stor betydelse när det gäller tron på Gud som den offentliga gudstjänsten. I det här kapitlet ska vi titta på hur det är tänkt att fungera.

Trosbekännelsen och dess koppling till hemmet

Inför intåget i det utlovade landet gav Mose Israel denna befallning:

Hör, Israel! HERREN vår Gud, HERREN är en. Och du ska älska HERREN din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft. Dessa ord som jag i dag befäller dig ska du lägga på hjärtat. Du ska inskräpa dem hos dina barn och tala om dem när du sitter i ditt hus och när du går på vägen, när du lägger dig och när du stiger upp. Du ska binda dem som ett tecken på din hand, och de ska vara som en påminnelse på din panna. Och du ska skriva dem på dörrposterna i ditt hus och på dina portar.⁶⁰

Inledningen av den här texten utgör den judiska trosbekännelse, *shema*, och dess fortsättning befäller folket att denna bekännelse främst ska predikas och utövas inom familjen under allt man gör i vardagen. Även om denna bekännelse främst gällde Israel, går Nya testamentet i samma riktning:

Och ni fäder, reta inte upp era barn, utan fostra och förmana dem i Herren.⁶¹

Judendomens, och senare **kristendomens mest centrala plats är familjen, inte "kyrkan" eller församlingen**. Pastorer, äldste, diakoner och missionärer i all ära, men

⁶⁰ 5 Mos 6:4-9

⁶¹ Ef 6:4, jfr Kol 3:21.

de kan och ska inte ersätta föräldrarnas ansvar att undervisa sina barn inom hemmets fyra väggar:

Hör, min son, din fars förmaning och förkasta inte din mors undervisning (Ord 1:8)⁶²

Ett avgörande misstag

Även om det mesta som står i den här skriften kan kännas ouppnåeligt, så är enligt min erfarenhet särskilt detta område en blind fläck på den kristna kartan i Sverige. Den kyrkliga kultur jag växte upp i lärde inte någon större utsträckning kristna föräldrar att fostra och undervisa sina barn i tron på Gud, utan det mesta av undervisning i Guds ord och andliga fostran min generation fick skedde utanför hemmets väggar. För det mesta utövades denna viktiga uppgift av de som var anställda i de olika församlingarna, och även av frivilliga ledare i söndagsskola, tonårsgrupper och annat liknande. Dessa ledare ska ha all heder för vad de försökte uträtta med sin trogna tjänst, även om det inte alltid räckte. För i våra hem fördes sällan några djupare andliga samtal, hölls inte ofta några familjeandakter, lästes inte Bibeln på regelbunden basis i familjen, utom kanske vid speciella tillfällen till exempel vid jul. Visst vakade många kristna föräldrar över ordningen i sina hem, men det inskränkte sig tyvärr alltför ofta till att barnen skulle underordna sig vissa moraliska regler, som i och för sig ofta var bibliska, men dessa regler framfördes inte sällan utan att barnen fick någon chans att få någon slags biblisk förståelse för dem. Detta var ett avgörande misstag för svensk kristenhet under min uppväxt. Detta gjorde också att det i sin tur var ännu mindre naturligt för oss som växte upp i denna "professionaliserade" miljö att göra annorlunda själva – ingen hade ju lärt oss och visat hur man egentligen skulle göra! Många av oss blev inte heller kvar i församlingarna, då vi aldrig blev förda till någon verklig personlig omvändelse förutom kanske ett halvhjärtat dop i tonåren. När sedan världens lockelser slog till föll vi direkt för frestelserna och lämnade det kristna livet, församlingen och kanske även tron på en personlig Gud bakom oss.

Ovan nämna problem utgör därför ett typiskt exempel på hur en generations "synder" på ett område lätt förs vidare till nästa generation, och därvid gärna

⁶² Jfr Ord 6:20

förvärras⁶³. Synderna adderas inte på områden där det saknas sann omvändelse och kärlek till Gud, utan tenderar istället att multipliceras.

För att komma ur den här negativa spiralen behöver **den generation kristna föräldrar som nu har små barn väckas över behovet av att de tillsammans, mamma och pappa, man och kvinna, tar ett ansvar för den andliga fostran av barnen som tidigare generationer negligerat** i alldeles för stor utsträckning. Min och mina föräldrars generation, och kanske även generationen innan dem, har misslyckats på det här området. Må Gud förlåta oss för det. Guds löften säger dock att Gud ger nåd med tusen släktled när någon älskar honom och håller hans bud⁶⁴, och det är vårt smala hopp.

Hur föräldrar ska fostra och förmana sina barn i Herren

Eftersom det här inte varit ett prioriterat område i den svenska frikyrkligheten på mycket lång tid är det delvis okänd mark vi är ute på, och där det finns bortglömda områden som behöver återerövrats. Nya testamentet ger inte heller detaljerade föreskrifter i detta ämne, utan verkar ta för givet att de korta uppmaningar som ges var tillräckliga för den tid då evangelierna och breven skrevs, kanske inte minst därför att det skrevs med hela Gamla testamentet som grund – det var ju den bibel som Jesu och apostlarna hade! Bästa vägen framåt för oss är nog därför att tillämpa ovan nämnda citat från Femte Mosebok gällande trosbekännelsen och undervisningen i hemmet, och det kan vi göra även om vi inte är judar och inte lyder under den mosaiska lagen på samma sätt som Israels folk⁶⁵. Och om vi då gör det, klarnar bilden något.

⁶³ Se 2 Mos 20:5, 5 Mos 5:9, Jer 32:18.

⁶⁴ 2 Mos 34:7, 5 Mos 7:9, Neh 1:5

⁶⁵ Det ligger utanför den här skriftens ramar att fördjupa oss mer i frågan om hednakristnas förhållande till lagen. Men kortfattat kan sägas att den kristna församlingen under större delen av sin historia betraktat lagens andliga och moraliska innehåll som lika bindande för både judar och hedningar som tror på HERREN, Israels Gud, medan den rituella delen som gäller offer, reningar, ceremonier och matregler, m.m., endast gäller för infödda judar, med några få undantag (se, till exempel, apostlarnas beslut i Apg 15). Författaren har ingen avvikande uppfattning i den frågan.

För det första behöver föräldrarna själva ha lagt Guds ord på sina hjärtan. Ingen kan trovärdigt och uthålligt förmedla något de inte själva "smält samman"⁶⁶ med i sitt inre. Barn är visserligen av naturen omogna, men i sitt barnsliga sinne lag känsliga för vad som är äkta och oäkta. En förälder som försöker förmedla något de inte själva tror på eller som förställer sig kommer inte att nå fram. Om det liv föräldrarna lever inte stämmer överens med vad som kommer ut ur deras munnar kommer det inte att undgå barnen ömtåliga sinnen, utan kanske snarare verka förhårdande. För om barnen lär sig att förknippa Guds ord med hyckleri, varför ska de då visa något som helst intresse för för de andliga tingen?

För det andra är uppdraget Gud ger till föräldrarna att "inskräpa" Guds ord hos sina barn – motsvarande hebreiska ord kommer från en rot som betyder att "peka på", "genomborra", och det ska förstås som att **Gudsordet ska inpräntas och läras in flitigt**. Det låter onekligen som något mer än bara spridda påminnelser om dåligt motiverade moralregler, eller hur? Därför ska föräldrarna, för det tredje, ständigt förmedla Guds ord till sina barn genom:

- att tala om det mitt i vardagen: morgon och kväll, på resa, hemma i huset, osv.
- att bära det som ett rent fysiskt tecken i handen och på pannan, och
- att skriva det på portarna och dörrposterna till sitt hem.

Den första situationen som nämns ovan är inte så svår att förstå, för även om vi aldrig fått lära oss det och det därför känns onaturligt för oss, så det i princip inte konstigare än att vi pratar med våra barn om sånt som är viktigt och betydelsefullt för oss. Det finns inget i texten som antyder att det måste vara särskilt högtidligt eller andaktsfullt, utan snarare verkar det vara lika naturligt som att vi pratar om väder och vind, maten vi äter, och alla vardagliga bestyr vi står mitt i. Guds ord är ett ord för vardagen, inte för helgen, och dess innehåll gäller alla delar av livet. Ett djupt andligt samtal kan lika gärna föras på en skogs promenad, runt middagsbordet, i sovrummet eller i bilen, som i kyrkan.

⁶⁶ Hebr 4:2

De två andra sakerna anknyter till sådant som senare blev ritualiserade i Israel genom *tefillin*, böneremmar med kapslar innehållande små pappersrullar med bibelcitat på⁶⁷, och som knöts på huvudet och armen vid bön, samt bruket av *mezuzah*, vilket var motsvarande dito som sattes på dörrposterna. Även om det blir väldigt tydligt och effektivt tror jag inte att det är i första hand så det ska tillämpas i ljuset av Nya testamentet, men att innebörden är att **föräldrarnas andliga liv och familjens gemensamma hem ska vara sådana att det är som om de verkligen bar Guds ord på sina pannor och i sina händer, och hade det skrivet på in- och utgångarna**.⁶⁸ Guds ord ska präglade hela tillvaron, muntligt och praktiskt. Då blir förutsättningarna de bästa för en så effektiv förmedling som möjligt av Ordet till barnen. Här är vi helt beroende av den Helige Andes att visa oss hur det rent praktiskt ska se ut. Men en fördel vi har idag som antikens människor saknade är att vi har rik tillgång till egna biblar. Så en sak som kanske kan tjäna som uppfyllelse av ovanstående befallning att göra Guds ord synligt i våra hem, är att **våra barn får se oss hålla och läsa i en bibel emellanåt**, och att vi har med oss våra egna biblar när vi går till församlingen?

Blir alla våra barn frälsta?

Kommer alla barn som undervisas av sina föräldrar att bli bevarade i tron och vinna evigt liv? Jag önskar jag kunde skriva så, och det finns ju onekligen bibelställen som är mycket uppmuntrande när det effekterna av en tidig grundläggning av den andliga kunskapen⁶⁹. Den personliga omvändelsen är ändå alltid avgörande. Vi ser av Bibelns berättelser att även den som fostrats av aldrig så gudfruktiga föräldrar ändå alltid löper risken att avfalla när han eller hon frestas på det område där dennes svagheter finns. Det finns alltså inga garantier, för även om Gud vill att alla människor ska bli frälsta finns det alltid några som kommer att förhärda sig. Uppdraget att fostra barnen är ändå avgörande i den bemärkelsen att det lägger en grund för barnens möjligheter att verkligen omvända sig på riktigt. För utan andlig kunskap och goda förebilder vet de inte hur sann kristendom ser ut eller vad det är Gud förväntar sig av dem. Paulus skriver till Timoteus:

⁶⁷ Jfr Matt 23:5

⁶⁸ Jfr 2 Mos 13:16

⁶⁹ Ords 22:6

...och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis så att du blir frälst genom tron på Kristus Jesus.⁷⁰

Genom att Timoteus redan från barndomen var hemmastadd i Skrifterna hade han den kunskap han behövde för att kunna bli frälst genom tron. Och utan tro kan ingen bli frälst⁷¹. Kunskapen i sig frälser inte, men kunskapen visar vad människan behöver tro på, och genom den tron kan ett barn som undervisats av sina föräldrar, men som inte blev omvänd under sin uppväxt, bli frälst den dagen Gud söker upp dem⁷².

Finns någon skillnad mellan fädernas och mödrarnas ansvar?

Ger Bibeln något fog för att det finns några bestämda skillnader mellan män och kvinnor när det gäller den andliga fostran av barnen? Ja, det gör det, för även om båda föräldrarna är ansvariga, så tilltalar Paulus i första hand mannen: *Ni fäder*⁷³...

Även Mose är inne på samma linje strax innan den judiska trosbekännelsen:

I hela ditt liv ska du frukta HERREN din Gud så att du håller alla hans stadgar och bud som jag ger dig, du och din son och din sonson, så att du får ett långt liv.⁷⁴

Gud vill fortfarande att huvudansvaret för förmedlandet av Guds ord ska gå i första hand från far till son, till sonson, inte för att kvinnorna är oviktiga i hans plan, utan för att det var så det var från början: Adam fick huvudansvaret för att föra Guds ord vidare till resten av sin familj, och det var när han svek det och lät Eva ta över som även resten föll sönder.

⁷⁰ 2 Tim 3:15

⁷¹ Hebr 11:6

⁷² Jfr 2 Petr 2:12. Detta bibelställe handlar egentligen om att de kristnasandel bland icke troende är en del av det som Gud använder för att nå de icke troendes hjärtan, men kan tillämpas på barnen som vuxit upp i de troende familjerna så länge de inte själva omvänt sig.

⁷³ Grek. patēr

⁷⁴ 5 Mos 6:2

Men med allt detta sagt så betyder det inte att mödrarna inte kan ha stor betydelse. När Timoteus var ung fick han lära sig hur en uppriktig tro såg ut av sin mor och mormor⁷⁵, men trots det ser det ut som att det inte var av dem som han hade lärt sig vara hemmastad i Skrifterna, utan där verkar hans manliga förebilder ha haft störst betydelse⁷⁶.

⁷⁵ 2 Tim 1:5. *Grek.* mammē (mormor) och mētēr (mor). Notera att Nya testamentet säger ingenting om Timoteus far. Kanske var han död sedan länge.

⁷⁶ 2 Tim 1:3 (Paulus), 2 Tim 3:14 (grundtexten talar om obestämda manliga personer)

Kapitel 4. Man och kvinna i församlingen

Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen (1 Tim 2:12)

Gud skapade man och kvinna till att samarbeta i skapelsen, äktenskapet och familjen, men också i församlingen. Så långt brukar de flesta bibeltroende kristna inte tycka olika oavsett samfund. På de förra områdena verkar också toleransen vara högre när någon betonar de skillnader i förutsättningar och ansvar som mannen och kvinnan har och som finns nedlagda i skapelseordningen. I det här kapitlet ska vi dock titta på hur mannen och kvinnan ska förhålla sig till varandra på det sistnämnda området, i Guds församling, och då kommer vi att beröra bibelsammanhang som pekar mot en helt annan ordning än den som idag är rådande i den svenska kristenheten.

Jämställdhetens farliga väg

Vi har nämligen i den svenska kyrkligheten tyvärr upphöjt jämställdheten – att både män och kvinnor kan tjäna i *alla* uppgifter i Guds församling på exakt *samma* villkor – till nära nog centrum i den kristna läran⁷⁷, och detta stämmer inte alls med Bibelns samlade vittnesbörd. Denna ståndpunkt utgör snarare en produkt av att ett världsligt tänkande letat sig in i församlingen, och förändringen har kommit parallellt med att resten av samhället orienterat sig mot en normupplösning gällande sexualitet, äktenskap och familj, och där staten även övertagit rollen som försörjare och fostrare, en roll som Gud hade tidigare i det svenska samhället. På det här området behövs ett uppvaknande och en gemensam omvändelse för alla kvinnor och män i svensk kristenhet, inte bara för att den väg vi slagit in på är fel och obiblisk, utan för att jämställdhetsivern, rättvisetänkandet och normupplösningen inte stannar vid att de

⁷⁷ Den som tvivlar på sanningshalten i detta påstående kan ju föreställa sig reaktionerna vid två olika tillfällen i en genomsnittlig svensk frikyrkoförsamling, där predikanten vid första tillfället ställer frågan om exempelvis jungfrufödelsen verkligen är en historisk händelse, och vid andra tillfällen ifrågasätter om kvinnor kan vara äldste. Vid vilket tillfälle blir reaktionen starkast?

bibliskt grundade skillnaderna mellan man och kvinna i församlingslivet suddas ut. Som en relativt känd frikyrkopastor resonerade för ett tag sen i en av landet kristna tidningar, så har vi ju redan ändrat oss i fråga om kvinnans roll i församlingen, och då kan och ska vi också ändra oss i andra frågor som gäller exempelvis synen sexualmoral och äktenskap! Jämställdhetsivern i församlingen leder därför inte till det paradiset dess förespråkare vill påskina, utan istället till att en dörr öppnas för andra impulser där ännu fler grundläggande kristna värden undergrävs.

Falska löften och oanade konsekvenser

Dessutom leder jämställdhetstänkandet inte till jämställdhet heller – i den meningen att vi får exakt lika många kvinnliga som manliga andliga ledare, eller till att män och kvinnor samarbetar på ett bättre sätt i församlingarna, eller till en god balans mellan manliga och kvinnliga perspektiv⁷⁸ – utan till en växande kvinnodominans och femininisering av de kristna församlingarnas lära, verksamhet, inriktning och ledarskap. När kvinnorna blir ledare på samma villkor som männen i församlingarna tar de istället över alltmer – villkoren förblir inte samma och jämställdheten uppfylls inte – därför att männen generellt väljer att antingen underordna sig kvinnornas ledarskap helt eller dra sig undan⁷⁹. Det blir inte balans på mitten, utan tippar istället över åt andra hållet. Och anledningen är att det aldrig var Guds mening att mannen och kvinnan skulle ha exakt samma ansvar och uppgifter, som vi har sett i de föregående kapitlen. **Gud gav mannen huvudansvaret för förvaltningen av Guds ord redan i skapelsens morgon, sedan ledarrollen i äktenskapet och i familjen, och Gud har också gjort likadant i församlingen!** Som kristna är det alltid vår uppgift att ta reda på vad Gud ursprungligen hade tänkt för oss i olika sammanhang och följa det, oavsett vad samhället ansåg förut eller anser nu.

När vi frångår detta faktum och tror att vi kan strunta i den skapelseordning Gud inrättat så får det konsekvenser vi inte kan överblicka eller kontrollera. Vi utsätter också alla män och kvinnor i församlingarna, och särskilt de som ingår i ledarskapet,

⁷⁸ Vem har förresten sagt att vi behöver både "kvinnliga och manliga perspektiv"? Vi behöver bara bibliska perspektiv!

⁷⁹ Ett liknande fenomen finns i samhället i övrigt, där en viss koncentration av kvinnor i ledande ställning i företag, organisationer eller myndigheter leder till att männen väljer att lämna det aktuella sammanhanget.

för påfrestningar som det aldrig var meningen att de skulle behöva möta. Exempelvis kommer männen i församlingarnas ledningsgrupper av naturen generellt sett vara mycket mer måna om att inte sår sina kvinnliga kollegor, eftersom det ligger i deras natur att skydda kvinnorna mot yttre faror och sådant som gör dem upprörda eller sårar dem. Detta förändrar gruppdynamiken så att beslutsfattandet blir mer styrt av kvinnornas känslor och männens relationer till kvinnorna än vad som är lämpligt. Dessutom är det en farlig kultur vi skapat i församlingarnas ledarskap de senaste åren, där män och kvinnor kan umgås relativt gränslöst under många timmar per dygn med personer av det motsatta könet som inte är deras äkta hälfter, ja, kanske till och med träffa dem mer än sina fruar och män. De flesta normalt funtade männen eller kvinnorna kan inte göra detta utan att det omedvetet börjar påverka dem, och kanske på sikt öppnar deras sinnen för frestelser till äktenskapsbrott. Och detta hade Gud heller aldrig tänkt. Som vi såg ovan: mannen ska *hålla sig till* sin hustru, inte till andra kvinnor.

Inte tala och undervisa eller leda och ta makten

Nu ska vi vara ärliga och erkänna att kvinnornas ansvar i församlingen i Nya testamentet påvisar en rik flora av fantastiska uppgifter: de kan vittna, sjunga, profetera, be, tala i tungor, uttyda tungotal, betjäna sina syskon ekonomiskt, ge husrum åt predikanter, inhysa änkor, verka som missionärer (tillsammans med sina män), fostra varandra till att älska man och barn, osv. De kan alltså ha i stort sett samma uppgifter som männen, men med två viktiga undantag: **de ska inte tala och undervisa i församlingen, och inte heller leda församlingen så att de tar makten över männen.** Några begränsningar följer också av detta, exempelvis att de inte kan eller ska vara äldste eller församlingsledare – vilket Nya testamentet också säger genom att betona att församlingsledarna ska vara män⁸⁰ – eftersom det är omöjligt att vara det och samtidigt inte undervisa eller leda andra.

Det är två bibelställen som explicit säger vad kvinnorna inte ska göra i församlingen:

...för Gud är inte oordningens Gud utan fridens. Liksom i alla de heligas församlingar ska kvinnorna vara tysta i era församlingar. De får inte tala utan ska underordna sig,

⁸⁰ Tit 1:6, 1 Tim 3:2.

som också lagen säger. Vill de veta något ska de fråga sina män därhemma, för det är en skam för en kvinna att tala i församlingen.⁸¹

En kvinna ska i stillhet ta emot undervisning och helt underordna sig. Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen, utan hon ska vara i stillhet, eftersom Adam skapades först och sedan Eva. Och det var inte Adam som blev förledd, utan kvinnan blev förledd och gjorde sig skyldig till överträdelse.⁸²

Några saker är viktigt att se här, förutom de slutsatser vi redan dragit kring kvinnornas roll i undervisning⁸³ och ledarskap i församlingen.

Det första vi ska observera är att *tala* i 1 Kor 14:34 i sammanhanget ska förstås som att undervisa⁸⁴. Det andra är att texterna visar att det finns en tydlig konflikt mellan att kvinnorna ska underordnar sig sina män *och samtidigt* undervisar dem. För när de undervisar tar de mannens roll i relationen och i församlingen, och tvingar männen till underordning under kvinnorna i strid med Guds ord, och detta gäller oavsett om undervisningen är sund eller inte⁸⁵.

Det tredje är att motiveringen i båda fallen inte främst motiveras av något lokalt missförhållande som skulle ha tvingat Paulus att utfärda dessa föreskrifter som särskilda undantag just för den tiden och platsen. Visserligen har 1 Kor 14:35 ofta tolkats som att kvinnor och män satt uppdelade på var sin sida i gudstjänstlokalen och kvinnorna störde ordningen genom att ställa frågor till sina män som satt på andra sidan. Denna uppdelning i placering tillkom dock enligt arkeologin senare i kyrkohistorien, och under apostolisk tid satt man blandat, som i den judiska

⁸¹ 1 Kor 14:33-35

⁸² 1 Tim 2:11-14

⁸³ Det grekiska ordet för undervisa i 1 Tim 2:12 är didaskein (en variant av didaskalo, jfr didaktik) och ska förstås som "uppträda som lärare".

⁸⁴ Samma grekiska ord, laleō, används i 1 Petr 4:11 om att undervisa i Guds ord, men kan också användas mer generellt om att tala. Det är uppenbart att varken Paulus eller Petrus avser tala i allmänhet. Jfr 2 Kor 2:17, Fil 1:14, Tit 2:15, Ef 5:19.

⁸⁵ Ef 5:24 säger att kvinnorna ska underordna sig sina män *i allt*. Men om kvinnorna undervisar och leder männen, i familjen eller församlingen, då har de inte underordnat sig i allt, eftersom det andliga ledarskapet undantas.

synagogan. Så oavsett om det fanns ett lokalt störande moment som Paulus refererar till i 1 Kor 14:35 eller inte, visar han att kvinnornas källa till andlig kunskap ska vara deras män, och att de därför ska fråga dem hemma och inte tala i församlingen. Om nu kvinnorna verkligen har samma uppdrag att förvalta Guds ord och predika och leda som männen, varför ska de förra då fråga de senare?⁸⁶

I båda bibeltexterna hänvisas istället till oföränderliga ting som Guds väsen, lagen – Gamla testamentet – samt skapelseordningen och vad som ytterst orsakade syndafallet i urtiden (se kapitel 1). Om det fanns lokala missförhållanden bakom texterna, så framgår det inte exakt vilka de var, men lösningen på problemen – vad de än bestod i – var att falla tillbaka på något beständigt, evigt och oföränderligt. Hade det enbart rört sig om lokala problem utan någon koppling till något tidlöst, så hade Paulus sannolikt aldrig hänvisat till något tidlöst som en del av lösningen. Av detta kan vi tryggt dra slutsatsen att det Paulus skrev gäller oss också i vår tid, tveklöst och utan avkortning.

Glöm inte sammanhanget

En vanlig invändning mot allt vad vi just har sagt är att följande bibelord visst talar om en fullständig jämställdhet mellan kvinnor och män i församlingarna:

*Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus.*⁸⁷

Problemet är att sammanhanget – det omgivande kapitlet och de närmast liggande verserna – inte handlar om hur församlingen ska organiseras eller ledas eller vem som får undervisa, hur Anden fördelar sina gåvor på församlingarnas medlemmar eller något liknande, utan **enbart om vem som räknas som arvtagare till Guds rike genom tron på Jesus Kristus**. Det omkringliggande sammanhanget lyder nämligen:

⁸⁶ Grekiskan innehåller här konjunktionen dé, vilket kan översättas "men", "vidare", "och", och kan uppfattas som att Paulus tar upp ett nytt problem – kvinnorna ställde frågor – efter det förra – de underordnade sig inte utan predikade – men där lösningen är samma som för det förra: kvinnorna ska inte tala i församlingen.

⁸⁷ Gal 3:28

Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Alla ni som blivit döpta till Kristus har iklätt er Kristus. Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. Och om ni tillhör Kristus är ni avkomlingar till Abraham, arvingar efter löftet.⁸⁸

Inför Gud i Jesus Kristus spelar varken etnisk härkomst, social ställning eller kön någon roll när det gäller hur en människa blir frälst och vem denne är i Kristus inför Gud – det är betydelsen av Gal 3:28! Men vantolkningen av versen – att det skulle handla om jämställdhet i en församlings ledning eller vem som får undervisa – är ett tydligt exempel på när folk glömmer bort det omedelbara sammanhang som enskilda bibelord står i, och i det här fallet leder det till att den vertikala relationen – mellan Gud och människor genom Jesus Kristus – och den horisontella relationen – förhållanden mellan människor i församlingarna, exempelvis män och kvinnor, men även etiska och sociala grupper – blandas ihop. I Kristus har alla sådana skillnader upplösts i vertikal mening. Men vi är fortfarande judar och greker, slavar och fria och man och kvinna gentemot varandra och behöver hantera dessa skillnader på ett bibliskt sätt! Annars kan detta sammanhang med samma logik lika gärna – och det görs redan – användas för att propagera för att varken samhällsklass⁸⁹, etnicitet eller kön är något verkligt utan är något man kan välja som man själv behagar och sedan påtvinga alla andra, eftersom alla sådana skillnader ändå är upplösta i Kristus!

Andra vanliga invändningar

Vad vi avhandlat ovan är de vanligaste argumenten för och mot att kvinnorna inte ska undervisa eller vara ledare i församlingarna. Men det finns andra invändningar mot att vår slutsats är riktig, och nedan följer några exempel. Vad alla dessa invändningar dock har gemensamt är att de skjuter mer eller mindre vid sidan av den verkliga frågan, och det leder faktiskt till att de snarare stöder den restriktiva ståndpunkten mer än motsatsen.

⁸⁸ Gal 3:26-29

⁸⁹ Med detta ord menar vi var man befinner sig i den samhälleliga hierarkin, exempelvis om man är tjänare (anställd) eller herre (arbetsgivare).

Junia⁹⁰. Argumentet för kvinnliga predikanter och ledare utifrån Junia går ungefär så här: Junia är ett exempel på en kvinnlig apostel, så därför kan kvinnor idag vara både andliga ledare och undervisa männen. Problemet är att det är inte självklart att detta är vad som sägs i den citerade versen. Bibel2000 har felaktigt översatt *apostlar* i obestämd form, vilket späder på förvirringen, men i grekiskan står ordet i bestämd form⁹¹. Det innebär att det inte avser apostlar i allmänhet utan *apostlarna*, en bestämd grupp, antingen de tolv eller de resande missionärerna som kollektiv⁹². Det innebär att versen inte nödvändigtvis betyder att Junia själv var en apostel, men att hon hade högt anseende inom den grupp som ordet *apostlar* avser. Alla andra svenska bibelöversättningar samt några engelska⁹³ betonar att Junia – men också(!) Andronicus – just hade *högt anseende* eller *utmärker sig bland apostlarna*. Rubriken i detta avsnitt borde därför vara *Andronicus och Junia*, för mannen ifråga har blivit helt ignorerad. (Versen utgör en slags rekommendation av paret i fråga). Det innebär att om ordet *apostlarna* inte syftar på paret i fråga utan att de hade *högt anseende bland apostlarna*, så är varken Andronicus eller Junia apostlar men betraktades med respekt av de som kallades apostlar(na). Och syftar ordet apostel verkligen på dem – vilket alltså är möjligt, men högst osannolikt – så syftar det på dem tillsammans som par, liksom när Paulus brukade skriva om det äkta paret Prisca och Aquila (se nedan, men notera att ordet apostel inte sätts i samband med dem). Och då kan vi inte längre tala

⁹⁰ Rom 16:7

⁹¹ *Grek.* *tois apostolois*, vilket är bestämd form pluralis. Både *tois* och *apostolois* står i maskulinum, vilket antyder att det är en grupp män som åsyftas. När apostlar står i bestämd form – *apostlarna* – i Nya testamentet avses alltid de tolv i de fyra evangelierna, de tolv i Apg 1-11, 15-16, Paulus och Barnabas i Apg 14, och sedan syftar det i 1 Kor 9:5-7, Gal 1:19 på de tolv och/eller Paulus. Följer man mönstret syftar Rom 16:7 på de tolv eller den vidgade kretsen kring de tolv, inkl Paulus. Det faktum att Junia och Andronicus sägs vara Paulus landsmän – dvs judar – och att de kom till tro innan honom, kanske innan evangeliet spridit sig särskilt långt utanför Jerusalem, gör det mer sannolikt att *apostlarna* syftar på de tolv i Jerusalem.

⁹² I Nya testamentet används ordet apostel på två sätt: dels om de tolv som Jesus utvalde, dels om främst resande missionärer som hade en apostolisk tjänst. De förstnämnda hade en särskild ställning under den första församlingens tid som ögonvittnen till Jesu död och uppståndelse och har författat större delen av Nya testamentet, de senare utmärkte sig ofta genom att de grundade nya församlingar. Paulus verkar tillhöra båda grupperna samtidigt, eftersom han också fick se Jesus uppstånden på vägen till Damaskus men också reste runt och grundade församlingar.

⁹³ 1917, Hedegård, Giertz, Svenska Folkbibeln 2015, Reformationsbibeln 2016, New American Standard Bibeln 2020, New Revised Standard Version, New International Version.

om Junia utan att nämna hennes man⁹⁴, och då måste vi väga in allt vi tidigare sagt om mannens och kvinnans relation till varandra och att kvinnan ska *underordna sig sin man i allt*. Att bryta lös Junia från Andronicus och översätta versen fel för att stödja tanken på en fristående kvinnlig apostel är ett övergrepp på bibeltexten.

Aquila och Priscilla (Prisca). Detta judiska par tillhörde Paulus bekantskapskrets och medarbetare och nämns i en handfull verser⁹⁵ i Nya testamentet. Att dessa dyker upp i debatten kring kvinnliga ledare är att *Priscilla och Aquila*⁹⁶ tillsammans tog sig an predikanten Apollos efter att han predikat frimodigt i synagogan i Efesus, och *förklarade Guds väg grundligare för honom*. Argumentet är att Priscilla undervisade Apollos, alltså måste kvinnor kunna undervisa och vara ledare. Det finns två starka motargument, och det första är att varken Aquila eller Priscilla uppträder här som lärare i offentlig mening, utan det här är fråga om enskild vägledning⁹⁷. För det andra så har återigen mannens roll helt trollats bort, liksom för Andronicus ovan. Både de svenska översättningarna och grekiskan visar tydligt att Priscilla och Aquila gjorde denna insats gemensamt, och då kan det inte frikopplas från att de var ett gift par, inte två fristående personer som handlade oberoende av varandra. Det är också en smula ironiskt att just Efesierbrevet, som skickades till de heliga i Efesus, den plats där Aquila och Priscilla vägledde Apollos, betonar mannens ledarskap och kvinnans underordnande kanske starkast i hela Nya testamentet (se kapitel 2). Nya testamentets referenser till Aquila och Priscilla stödjer därför inte heller tanken på att kvinnor kan undervisa i församlingen eller leda männen, utan snarare att troende män och kvinnor tillsammans kan vägleda enskilda bröder och systrar enskilt.

Debora⁹⁸. Som en av Gamla testamentets domare utgör Debora ett intressant kvinnligt undantag bland resten av de manliga domarna. Domarna var normalt juridiska, andliga och militära ledare. Domarboken visar dock att Debora inte hade

⁹⁴ Eller nära släkting. Att en judisk man och judisk kvinna skulle benämnas som ett par på det här sättet utan att vara gifta eller nära släktingar är mycket osannolikt.

⁹⁵ Apg 18:2, 18, 26, Rom 16:3, 1 Kor 16:19, 2 Tim 4:19.

⁹⁶ Priscila nämns först i fyra av sex verser där paret nämns, vilket en del har tolkat som att hon hade en mer framträdande roll. Det är dock att överdriva betydelsen av ordningen.

⁹⁷ *Grek.* *ektithēmi*. Ordet kan översättas sätta ut, framställa, deklarerar, förklara.

⁹⁸ Se Dom 4

något militärt ledaransvar utan istället uppmuntrade Barak att uppfylla det ord *han* hade fått från Herren att leda folket i kriget⁹⁹. När striden väl var vunnen förklarade Debora sin uppgift med att hon trädde fram därför att det inte fanns några andra ledare¹⁰⁰, men hon försökte hela tiden uppmuntra Barak att ta den ledarroll som Gud gett honom, något han inte riktigt ville. Debora är alltså ett exempel på en kvinnlig ledare som framträdde under en kristid, men som på Guds uppmaning försökte få männen att återta det ansvar de hade svikit¹⁰¹. Debora är alltså inget generellt argument för kvinnligt ledarskap i den nytestamentliga församlingen, utan visar vad som händer när männen sviker sin uppgift – då tar Gud den som är villig! Men syftet är hela tiden att återgå till ursprungsplanen.

Ester. Ester är en fantastisk bok i Gamla testamentet som handlar om hur Gud oväntat använder en ung judisk kvinna för att rädda det judiska folket från en tidig förintelse, iscensatt av en av deras arvsfiender Haman¹⁰², under den tid av den babyloniska fångenskapen då perserna regerade. Men lika mycket som jag fascinerats över boken som sådan, har jag förundrats över dem som velat framställa den som ett exempel på fristående kvinnligt ledarskap som vi kan efterlikna i den nytestamentliga församlingen. Boken börjar med att berätta hur den persiske kungen Ahasveros hustru, drottning Vasti, blir avsatt för att hon inte lytt sin mans befallningar¹⁰³, och ett bärande tema i boken är just att Ester *inte* handlade som drottning Vasti och var respektlös mot sin man, eftersom hon till skillnad från Vasti inte blev avsatt på grund av sådan uppstudsighet. Berättelsen visar nämligen att Ester, till skillnad från sin företräderska, genom hela boken underordnar sig en mans auktoritet, i tur och ordning: först Mordokaj, hennes farbror¹⁰⁴, sedan Hegaj, kvinnovaktaren vid Ahasveros harem¹⁰⁵, och slutligen, som upphöjd till drottning, kung Ahasveros¹⁰⁶.

⁹⁹ Dom 4:6

¹⁰⁰ Dom 5:7

¹⁰¹ Dom 4:8-9

¹⁰² Enligt Est 3:1 var Haman ättling till Agag, kung över amalekiterna, ett folk som var särskilt svåra fiender till judarna från uttåget ur Egypten till början på kungatiden.

¹⁰³ Est 1:1-21

¹⁰⁴ Est 2:10, 2:20-22, 4:12-17

¹⁰⁵ Est 2:15

¹⁰⁶ Est 4:11, 8:1-3, 9:12

Även när Ester som drottning utfärdar befallningar görs det alltid med underordnande under, på uppmaning av eller i samråd med en nära manlig anhörig. Det gör att det krävs en hel del tillrättaläggande kreativitet för att man ska kunna ta språnget från Esters bok till att använda den som argument för kvinnliga predikanter eller ledare i den nytestamentliga församlingen.

Andra kvinnor i Bibeln. När vi läser Bibeln hittar vi många andra kvinnor än de som redan nämnts och som alla hade betydande uppgifter i den nytestamentliga församlingen:

- Maria, Jesu mor, som fick uppdraget att föda frälsaren¹⁰⁷,
- Hanna, en änka med profetisk gåva, som höll till i templet när Jesus bars fram inför Gud som nyfödd¹⁰⁸,
- Maria från Magdala, Johanna och Susanna, som reste runt med Jesus tillsammans med de tolv apostlarna och som bidrog med sina ägodelar¹⁰⁹,
- Kvinnan vid Sykars brunn, som vittnade om vad Jesus hade gjort med henne¹¹⁰,
- Maria och Marta, som med sin bror Lasarus tillhörde Jesu allra närmaste vänner¹¹¹,
- Evangelisten Filippos fyra ogifta döttrar, som alla hade profetisk gåva¹¹²,
- Lydia från Tyatira, som gav apostlarna husrum i Filippi och blev värdinna för församlingen¹¹³,

¹⁰⁷ Matt 1:18-25, Luk 1:26-38.

¹⁰⁸ Luk 2:36

¹⁰⁹ Luk 8:2-3

¹¹⁰ Joh 4:7-42

¹¹¹ Joh 11:5

¹¹² Apg 21:8-9

¹¹³ Apg 16:14-15, 40

- Febe, som tjänade (som diakonissa?) i församlingen i Kenchrea¹¹⁴,
- Evodia och Syntyche, som båda tydligen hade sådant inflytande över församlingen i Filippi, att Paulus måste uppmana dem att hålla sams¹¹⁵,
- Lois och hennes dotter Eunike, Timoteus mor och mormor, som båda var föredömen i att ha en uppriktig tro¹¹⁶,

men ingen av dem framträdde som predikant eller ledare på ett sånt sätt att vi har anledning att ompröva vad vi hittills har sagt i denna fråga.

Även i Gamla testamentet finns andra kvinnor med betydelsefulla uppgifter¹¹⁷, dock utan att det påverkar våra slutsatser i det här kapitlet. De flesta är nog överens om att en ny tid bröt in med Nya testamentet, vilket gör en del av de gammaltestamentliga exemplen blir mindre betydelsefulla i sammanhanget. Åsikterna går dock isär vad skillnaden blivit med det nya förbundet. Undertecknad menar att **Gud i Kristus har återställt och förstärkt ordningen från Edens lustgård i den nya förbundet**, medan de som tycker annorlunda menar att allt detta har upplösts. Läsaren får själv, med Bibeln i hand, avgöra vem som har rätt.

Ett avskräckande exempel: kvinnan Isebel

Vi måste också i detta sammanhang nämna att den enda kvinna i Nya testamentet som uttryckligen sägs *undervisa*¹¹⁸ i någon församling är den falska profetissan

¹¹⁴ Rom 16:1-2. Notera att ordet *tjäna* i texten kan betyda båda *är diakon för* eller *betjäna*. Resten av Nya testamentet ger dock skäl för att även diakonerna i nytestamentlig tid, liksom de äldste, var enbart män.

¹¹⁵ Fil 4:3

¹¹⁶ 2 Tim 2:5

¹¹⁷ Några exempel är: profetissan Miriam (2 Mos 15:2), profetissan Hulda (2 Kung 22:14, 2 Krön 34:22), den kloka kvinnan från Tekoa (2 Sam 14:2), den kloka kvinnan i Abel (2 Sam 20:16), samt Jesajas hustru, som också kan ha haft profetiska gåva (Jes 8:3).

¹¹⁸ *Undervisa* motsvaras här av samma grekiska ord som i 1 Tim 2:12.

Isebel¹¹⁹. Hon omtalas i brevet till församlingen i Tyatira i Uppenbarelsboken, och där betonas märkligt nog uttryckligen att Isebel är *kvinna*, vilket inte görs med de motsvarande falska manliga "Bileam-liknande" profeter som nämns i de andra breven. Alla som läst Gamla testamentet vet redan att Isebel var en kvinna och att Bileam var en man, och ändå betonar Jesus att Isebel är en kvinna men inte att Bileam var en man. Kanske finns en mening med det?

Vi vet väldigt lite om vem Isebel egentligen var, och det är fullt möjligt att hennes väg som profetissa började sunt. Men kanske uppstod tanken hos henne att hon var speciell – om vi spekulerar lite – och så började hon *kalla sig* profetissa. Kanske födde det ett högmod som gjorde att hon började ta ut svängarna lite grann, och tyckte att hon kunde göra sådant som ingen annan kunde. Snart tog det sig uttryck i otrohet¹²⁰, och att hon började lära andra att begå otukt och tillbe avgudar, något som Jesus kallar för *Satans djupheter*¹²¹. Tydligen fick detta hålla på en tid, då Jesus säger sig ha haft tålamod med henne, men nu säger han att tiden kommit då han kommer att sätta stopp för henne: *Nu lägger jag henne på sjukbädden, och de som är otrogna med henne ska få svåra plågor om de inte omvänder sig från hennes gärningar*¹²².

Bibeln är för kvinnliga profeter, som vi har sett tidigare, men något verkar gå snett när kvinnor börjar undervisa, i betydelsen att de "uppträder som lärare" i församlingen. Frågar du mig, så **vore det mycket egendomligt om den helige Ande inspirerat Guds ord till att kombinera orden *kvinna* och *undervisa* i endast två sammanhang som båda är negativt hållna, om slutsatsen Guds folk ska dra är positiv!**

Ett ord till alla kvinnliga ledare

Den här kapitlet vore inte komplett utan en mer personlig hälsning till de kvinnliga ledare som finns i våra församlingar, så därför vill jag vända mig till er.

¹¹⁹ Upp 2:20-22. Namnet Isebel är förmodligen lånat från den avfällige kungen Ahabs hustru, se till exempel 1 Kung 16:31.

¹²⁰ Kan syfta både på äktenskapsbrott och avgudadyrkan.

¹²¹ Upp 2:24

¹²² Upp 2:22

Jag ifrågasätter inte era goda intentioner, och det är inte ert fel att det blivit så här. Det var tvärtom vi män som svek er. Istället för att vi gick före och visade vägen, drog vi oss undan och lämnade er ledarlösa. Det är inte konstigt att ni såg vakuumet som uppstod, och kände er tvungna att göra något. Och kanske har en del av er blandat ihop behovet av att något måste göras med att ni blev kallade till det från ovan. Moderskärleken är en underbar gåva från Gud, men kan bli en förbannelse om den missriktas så att man försöker bli mamma även för en församling. Och vår egen upplevelse av vår personliga kallelse till tjänst – oavsett om vi är män eller kvinnor – måste underordnas Guds ord så att vår egen subjektiva känsla får ge vika så fort konflikter uppstår med det som står skrivet. Om Bibeln säger att ni kvinnor inte ska leda eller undervisa er män annat än i undantagsfall, då spelar det ingen roll hur mycket ni känner att Gud har kallat er. Det är faktiskt samma sak för oss män, för hur mycket vi än känner oss kallade måste vi fortfarande uppfylla de kriterier Bibeln ger för äldstes och församlingsledares kvalifikationer – exempelvis får vi inte vara skilda och omgifta¹²³.

Men inte nog med det, en del av er blev också vilseledda av samhället i stort och de ideologier som präglade västvärlden, framför allt sedan andra världskrigets slut. Ni blev lurade att tro att ni inte är annorlunda än männen och därför måste uppföra er som männen för att ha ett verkligt värde. En del av er har till och med försökt bli män på riktigt, och därför fallit offer för en variant av en gammal gnostisk villfarelse som fanns redan under evangeliets första tid¹²⁴. Men det var aldrig så här Gud hade tänkt det.

Det jag skrivit ovan betyder inte att Gud inte har använt er i alla fall. För Gud är nådig och använder den som är villig att bli använd, och när männen inte ville utan satsade på karriär, pengar eller ansvarslös lek istället, så tog Gud en del av er istället och gjorde er till "Deboror" trots att det egentligen inte var hans plan från början.

Men det här behöver inte fortsätta. Ni ska kunna släppa ansvaret för undervisningen och ledarskapet till era män, och ni ska kunna lita på att de tar det. Istället kan ni återta den rätta bibliska kvinnligheten och tjäna frimodigt utifrån en mer biblisk ståndpunkt.

¹²³ Tit 1:6, 1 Tim 3:2. Notera här uttrycket *en enda kvinnas man*, vilket betyder att han inte är skild och omgift. En mindre vanlig tolkning är att mannen inte får ha flera fruar.

¹²⁴ Dessa gnostiska tankar uttrycks bland annat i det apokryfiska Tomasevangeliet, där det ungefär sägs att en *kvinnas måste förvandlas till man för att bli komma in i himmelriket*.

Ett ord till alla män som inte leder

Sen vill jag rikta en uppmaning till alla män i församlingarna som inte längre leder vare sig sina fruar, familjer eller deltar i ledningen av Guds församling.

Hur länge ska ni män vara mer rädda för kvinnorna och för samhället än för Gud? Vad är det som gör att ni tror att just ni kan smita undan eller upplösa en ordning som Gud inrättade i skapelsen, återupprättat genom Jesu död och uppståndelse, och som hans apostlar har skrivit till församlingarna om? Ni har blivit lurade att tro att ni kan vinna kvinnornas gunst och gillande genom att bli mer som dem och ge dem samma uppgifter som ni historiskt sett har haft. Min fråga är då bara vad ska de ha er till om ni blir som dem? Då behövs ni ju inte längre, och ni har då bara sett till att avskaffa er själva! Kom ihåg att man och kvinna skapades till att komplettera varandra, inte till att likriktas med varandra. Istället är ni män kallade att bli mer lika Jesus Kristus, och kvinnorna är kallade att bli mer lika församlingen.

Är det inte dags att återta det ni har förlorat av biblisk manlighet, och att ni istället för att lomma efter kvinnorna börjar ta ett bibliskt ansvar, älskar självutgivande som Kristus gör och börja leda som Kristus? Ska ni inte se till att ni har så mycket andlig kunskap att ni kan gå före, och kanske till och med kunna svara på kvinnornas frågor¹²⁵ istället för att lämna dem ensamma med den andliga kampen som Adam gjorde? Gud älskar både er och era hustrur, men det är först och främst er han letar efter bland buskarna där ni har gömt er.¹²⁶

Kanske har ni levt med en skevhet på det här området under decennier och tycker att det är för sent att göra något. Men det är bättre att göra något, även om det är sista dagen ni har kvar att leva, än att låta bli, för då kan ni gå in i härligheten med vissheten att ni ändå omvände er i sista stund.

¹²⁵ 1 Kor 14:35

¹²⁶ 1 Mos 3:9

.

Kapitel 5. Man och kvinna i samhället

Allt som inte sker av tro är synd. (Rom 14:23b)

Gud skapade människan till man och kvinna och gav dem båda uppdraget att råda över världen under Hans auktoritet och i lydnad för Hans bud. Även om alla människor var "troende" i någon mening i skapelsens morgon, så utkristalliserade sig efter syndafallet snabbt olika linjer av människosläktet, där somliga ville leva i gemenskap med Skaparen men andra inte, och med spridningen av människorna över hela världen efter kollapsen av byggandet av Babels torn, utvecklade sig mänskligheten i ännu fler riktningar i fråga om språk, kultur och religion, seder och bruk, etc. Samhället blev mångkulturellt och mångreligiöst, på gott och ont.

Tillvaron splittras

Somliga höll fast vid (kanske hellre: återupptäckte) den ursprungliga tron på Skaparen, däribland Israels folk, Abrahams avkomlingar, som kom att identifiera Skaparen med den Gud som befriat dem ur slaveriet i Egypten. Den kristna församlingen identifierade i sin tur Jesus Kristus som Son till Gamla testamentets Gud, som Jesus själv kallade för Fadern, och menade i Jesu efterföljd att alla som kommit in i den Ende Gudens rike – blivit födda på nytt – skulle leva efter Guds rikes principer, exempelvis när det gäller synen på manligt och kvinnligt, äktenskap, familj, men även andra saker. Men liksom under Gamla testamentets tid så var Nya testamentets författare väl medvetna om att det fanns ett annat rike utanför Guds rike, ett världsligt rike, som visserligen låg under den allsmäktige Skaparens fulla och suveräna kontroll, men där människor på grund av syndens inverkan inte längre kände Honom. Detta världsliga rike, ansåg man, låg i stor utsträckning under djävulskt inflytande när det gäller människornas onda tankar och deras destruktiva leverne. Och då uppstod naturligt frågan om hur de pånyttfödda människorna – de på Jesus Kristus troende – skulle förhålla sig till det andra riket, alltså det omkringliggande samhället. Och denna fråga har alltid varit aktuell och är synnerligen aktuell idag när

det gäller hur kristna män och kvinnor ska förhålla sig till världen utanför den bibliska gudsrelationen, äktenskapet, familjen och församlingen.

De två rikena

Bibeln lär oss att Guds rike är det rike som Jesus fört in i världen och som en gång ska fulländas på jorden under tusenårsriket och i den kommande evigheten. Men eftersom Guds rike redan har kommit, men ännu inte fullt ut, lever den pånyttfödda människan kvar i en värld som hon i andlig mening har gått vidare från. Den världen är fallen, men det betyder inte att allt som finns i världen är ont eftersom det ursprungligen skapades gott. Världen utanför Guds rike ligger visserligen under förgängelsen på grund av syndens makt, härjas av Satan och hans välde (i den utsträckning Gud i sin allmakt och allvishet tillåter det för sina eviga syften) och är skadad bortom all mänsklig räddning, och behöver – liksom den fallna människan – födas på nytt¹²⁷, men den uppehålls fortfarande genom Jesu makt och Hans ord¹²⁸. De flesta makthavare i världen är korrumperade och onda, men sitter ändå på sina mandat givna av den Allsmäktige. Överheten är i många fall inte pålitlig och tjänar inte Guds rike, men all överhet är ändå tillsatt av Gud¹²⁹. Alla poliser och domare är inte troende och dömer inte efter Guds vilja, men det är ändå rätt att samhället har ett rättsväsende eftersom Gud är allas domare och inte frikänner den skyldige. Mänskliga samhällen är således i olika grad ogudaktiga och gudsfrånvända, men det innebär inte att samhällets existens är mot Guds vilja eftersom Guds skapade människan till att vara fruktsam, föröka sig, och uppfylla jorden.

Det som nämns ovan tangerar det som brukar kallas läran om *de två rikena*, och formulerades för den protestantiska kyrkan bland annat av reformatorn Martin Luther. Han menade att Bibeln lär att Gud styr världen genom två ordningar: det jordiska riket (världen), som bland annat upprätthåller lag och ordning (med "svärdet") och som gäller alla människor oavsett tro, och det andliga riket – Guds rike – som styrs genom Guds nåd och evangeliet, och som bara gäller den troende. Det finns alltså enligt den protestantiska uppfattningen om Bibelns lära om kristendomen en tydlig

¹²⁷ Mat 19:28, jfr Jon 3:3,7

¹²⁸ Hebr 1:3 (SFB98)

¹²⁹ Rom 13:1

separation mellan världens rike och Guds rike på den här sidan om Jesu återkomst¹³⁰. Båda rikena ligger inom Guds kontroll, men har olika syften, och graden av gudsfruktan skiljer sig åt i de två rikena. Sammanblandningen av de två rikena kan också skapa väldigt stora problem, exempelvis ska inte villolärare i Guds rike fördrivas med hjälp av svärdet från det jordiska riket. En symbios av staten och kyrkan, som många protestantiska länder har haft under århundraden, blir också svår att försvara, särskilt som Jesus själv skilde tydligt mellan världens rike och Guds rike när han avgjorde frågan om huruvida man skulle betala skatt till den kejserliga makten: *Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud*¹³¹.

I skärningspunkten mellan Guds rike och världens rike

Den kristna människan lever i världen, men inte av världen. Hennes medborgarskap är egentligen inte längre här, utan i himlen¹³². Hon är som en ambassadör¹³³ utsänd av främmande makt att representera sitt eget land i ett främmande land. Hon ska alltså leva som Gud vill i väntan på Jesu återkomst i en omgivning som (mestadels) inte vill leva som Gud vill och som inte väntar på Jesu återkomst, ett samhälle som hon ändå är placerad i av Gud och som hon måste förhålla sig till. Detta kan skapa viss friktion och väcka frågor om hur den troende ska förhålla sig till "världen utanför". För den kristna människan är kallad att finnas i samhället, göra gott och predika evangeliet, men utan att bli en del av världens sätt att tänka och leva.

Bibeln innehåller därför många frågor som de tidiga kristna ställde, men också mycket konkret vägledning gällande hur den troende ska tänka när det gäller sånt som finns runt omkring, såsom:

- Kan jag vara soldat och omvänd samtidigt?¹³⁴

¹³⁰ Jämför med till exempel islam som inte alls skiljer mellan sekulärt och andligt.

¹³¹ Matt 22:21, Mark 12:17, Luk 20:25

¹³² Fil 3:20

¹³³ Ef 6:20

¹³⁴ Luk 3:14

- Kan jag gifta mig med en icke troende?¹³⁵
- Kan jag äta allt som säljs på marknaden?¹³⁶
- Ska jag arbeta för min försörjning?¹³⁷
- Hur ska jag förhålla mig till en orättvis arbetsgivare?¹³⁸

Dessa, och andra frågor, var i högsta grad aktuella under nytestamentlig tid.

Underordnande med samvetsfrid

När den kristne hamnar i en konflikt på något område där ordningen i Guds rike och världens rike inte litar jämnt, så är det enligt min mening två saker i kombination som ska vara vägledande för hur man ska förhålla sig: *underordnande* och *samvetsfrid*.

Målsättningen för en kristen ska alltid vara att i så stor utsträckning som det är möjligt underordna sig den ordning som finns i samhället¹³⁹. Kristna är inte kallade att vara samhällsomstörtare eller till att starta revolutioner för att påtvinga omgivningen den kristna läran, vare sig till munnens bekännelse eller till det yttre levernet, inte ens när det gäller sådana grundläggande saker som synen på manligt och kvinnligt. Guds rike utbreddes inte genom övertagande av samhällets institutioner och maktcentra utan genom att församlingen vinner nya människor, en och en, för tron på Jesus. (Det kan i förlängningen skapa ett tryck som framtvingar förändringar även politiskt, men det är en annan sak och är också viktigt att sådant sker i rätt ordning.) Vi ser också att varken Jesus eller apostlarna engagerade sig politiskt för att få "rätt" människor valda till olika ämbeten i hopp om att därigenom förändra samhället politiskt. Och de bråkade aldrig inbördes om vilken kejsare eller guvernör de tyckte bäst eller sämst om. De förstod att den här världens ordning går mot sitt

¹³⁵ 1 Kor 7:39

¹³⁶ 1 Kor 10:25

¹³⁷ 2 Tess 3:12

¹³⁸ 1 Petr 2:18

¹³⁹ 1 Petr 2:13

slut¹⁴⁰ och uppdraget inte var att rädda tingens nuvarande tillstånd utan att rädda själar inför den värld som ska komma. Och under tiden underordnade de sig omgivningen så långt det var möjligt.

Men hur är det med den fråga som denna skrift handlar om? Hur ska troende män och kvinnor bete sig ute i världen där jämställdheten hyllas, när Bibeln – som jag hoppas att läsaren nu håller med om – inte stödjer det? Jo, det blir till att underordna sig så långt det är möjligt, och det kan till exempel innebära att en kristen man under vissa omständigheter kan få finna sig i att ha en kvinnlig chef och underordna sig henne i sitt arbete, trots att Bibeln säger att det egentligen borde vara tvärtom. Det skulle också kunna innebära att en kristen man eller kvinna kan fortsätta arbeta i ett sammanhang där han eller hon inte delar det officiella hållningen gällande jämställdheten eller någon annan ideologiska fråga. Så länge man inte tvingas göra något specifikt som bryter mot det egna samvetet så kan man vara kvar i ett sånt sammanhang så länge man tror att Gud vill det.

För övrigt gäller detta alla ideologiska frågor som en kristen kan möta i skärningspunkten mellan världens rike och Guds rike. Bibeln ger oss flera exempel på människor som tjänade i sammanhang som uppenbarligen inte gick riktigt ihop med deras egna övertygelser – Obadja¹⁴¹, Naaman¹⁴², de troende som tillhörde kejsarens hus¹⁴³ – utan att Herren dömde dem för det.

Det enda som ska sätta gränser för detta underordnande – och det är helt avgörande att det också gör det – **är den egna samvetsfriden**. Kan man inte för samvetets skull underordna sig situationen i ett sammanhang i världens rike, och det inte erbjuds några undantag, till exempel att man får sin arbetsgivares tillstånd att avstå från något av hänsyn till religiösa skäl, så ska man lämna det. Det sistnämnda gjorde Jesus och apostlarna när de kom någonstans där de inte blev mottagna: de

¹⁴⁰ 1 Kor 7:31

¹⁴¹ 1 Kung 18:3

¹⁴² 2 Kung 5:17-19

¹⁴³ Fil 4:22

skrapade dammet av sina fötter och gick därifrån¹⁴⁴. Och Gud skulle aldrig tvinga oss att handla mot vår egen övertygelse, utan varnar oss för att göra det:

Men den som har betänkligheter och ändå äter är dömd, eftersom det inte sker av tro.

*Allt som inte sker av tro är synd.*¹⁴⁵

Men notera att det först och främst gäller det egna samvetet: *den som har betänkligheter*. Andra människors samveten kan man också behöva ta hänsyn till, så att man inte orsakar deras fall genom att man tar sig för stora friheter¹⁴⁶. Men det är delvis en annan fråga.

Ingen skillnad i att råda över skapelsen

Vi avslutar detta kapitel med att påminna om att när Gud skapade människan till man och kvinna gav han båda två uppdraget att råda över världen och lägga den under sig. Här finns ingen skillnad mellan könen i förhållande till resten av skapelsen. När det gäller att råda, förvalta, utforska, bygga, förädla, så och skörda, uppfinna och konstruera råder total likhet inför Skaparen. Det ser vi bland annat genom de positiva bibliska exempel som finns på kvinnliga "småföretagare":

*Vem kan finna en driftig hustru? Långt mer än pärlor är hon värd [...] Hon har planer på en åker och köper den, hon planterar en vingård med vad hennes händer tjänat [...] Linneskjortor gör hon och säljer, köpmännen förser hon med bälten.*¹⁴⁷

*En av dem som lyssnade hette Lydia. Hon handlade med purpurtyger och var från staden Tyatira, och hon hörde till dem som vördade Gud. Herren öppnade hennes hjärta så att hon tog till sig det som Paulus predikade.*¹⁴⁸

¹⁴⁴ Luk 10:10-11

¹⁴⁵ Rom 14:23. Här gällde det frågan om man kan äta kött som offrats åt avgudarna och som ofta såldes på torget, men principen gäller alla situationer där den kristne riskerar att bli delaktig i något dennes samvete förbjuder.

¹⁴⁶ 1 Kor 8:1-13

¹⁴⁷ Ords 31:10,16,24. Notera dock att det var den flitliga kvinnans man som satt i porten bland de äldste, vilket var platsen i staden där alla beslut fattades (Ords 31:23).

¹⁴⁸ Apg 16:14

Det här betyder inte att alla kvinnor kvinnor behöver bli småföretagare, men Bibeln visar att det är fullt lovligt.

Paulus vännar Aquila och Prisca visar oss också att män och kvinnor kan ha samma yrken och arbeta med samma saker:

Där träffade han en jude vid namn Aquila, född i Pontus, och hans hustru Priscilla. De hade nyligen kommit från Italien, eftersom Claudius hade befallt att alla judar skulle lämna Rom. Till dessa båda kom nu Paulus, och då de hade samma yrke, stannade han hos dem och arbetade. De var nämligen tältmakare.¹⁴⁹

Återigen, detta är inte påbud som kan appliceras på alla situationer, men det är en möjlighet. Män och kvinnor kan i stor utsträckning arbeta med samma saker i vissa sammanhang, men det betyder inte att det måste vara så och inte heller att det är alltid är lämpligt.

Vi konstaterar sammanfattningsvis att både män och kvinnor som Guds avbilder är satta att råda över skapelsen. Detta är viktigt att komma ihåg så att vi inte i vår iver att följa Guds ord om manligt och kvinnligt applicerar sådant som gäller äktenskapet och församlingen på områden där Gud inte påbjuder det. Så när det gäller den troendes medverkan i olika delar av samhället där den bibliska synen på manligt och kvinnligt inte respekteras så får det ske genom underordnande med bibehållen samvetsfrid.

¹⁴⁹ Apg 18:2-3. Notera att både Prisca och Aquila omnämns som tältmakare.

Kapitel 6. Man och kvinna i ändens tid

Mitt folks förtryckare är barn, och kvinnor härskar över det. (Jes 3:12a)

Gud skapade man och kvinna i urtiden, och satte dem att råda över skapelsen. Människan vände sig dock bort från Gud och föll i synd, och när synden och döden kom in i världen påverkade den hela skapelsen: djur, natur, jorden, klimatet, och hela mänskligheten, alla dessa hamnade under förgängelsen när döden blev en ofrånkomlig realitet. När Jesus sedan kom och dog och uppstod för människornas synder var det inte bara för att de skulle få förlåtelse utan också för att ge hela skapelsen ett hopp om en framtid bortom syndens makt och dödens välde. Denna nya framtid – nya himlar och en ny jord där synden är utplånad och rättfärdighet bor – skulle börja bryta in i och med att Jesus kommit tillbaka en andra gång, inte för att bära synden utan för att frälsa dem som väntar på honom¹⁵⁰. Tiden före hans andra ankomst – ändens tid, den sista tiden, tidsålderns avslutning – beskrivs dock med mindre uppmuntrande ord som en tid av ökad synd men även allmänt kaos, krig och stora svårigheter¹⁵¹. Det är då lätt att tänka sig att även det ämne denna skrift berör – manligt och kvinnligt i Bibelns ljus – ska få ökad realitet i ändens tid, kanske i form av ökad könsförvirring, osund sexualitet och nedbrutna normer kring äktenskap, familj och mannens och kvinnans ansvar i den kristna församlingen. Till dessa frågor vänder vi oss nu i detta kapitel.

Vad Bibeln inte säger om man och kvinna i ändens tid

Jesus höll många stora tal om tidens slut¹⁵², Paulus undervisade om det i flera av sina brev¹⁵³, och Petrus¹⁵⁴ och de andra apostlarna likaså nämnde det i många av sina skrifter. I dessa sammanhang sägs inte – vad jag har kunnat se – uttryckligen att

¹⁵⁰ Hebr 9:28

¹⁵¹ Matt 24:6

¹⁵² Se exempelvis Jesu stora tal om tidens slut i Matt 24, Mark 13, Luk 21.

¹⁵³ Se exempelvis 1-2 Tess samt 1 Kor 15.

¹⁵⁴ Se exempelvis 2 Petr 3

förvirringen kring manligt och kvinnligt ska öka i ändens tid. Det finns bibelställen som man skulle kunna tolka i den riktningen, men som egentligen handlar om något annat, exempelvis när den onda staden Babylon i Uppenbarelseboken beskrivs som en prostituerad kvinna¹⁵⁵. Det kan vara frestande att tolka kvinnomotivet som någon slags feminism eller feminint ledarskap, men kvinnomotivet används också om den himmelska staden Jerusalem¹⁵⁶. Inte heller de demoniska gräshopporna i samma bok som sägs ha hår som kvinnor¹⁵⁷ bör tolkas som uttryck för feminismen, eftersom det inte stämmer alls med resten av bildspråket i sammanhanget. Och en viktig regel för bibeltolkning är *försiktighetsprincipen*, som betyder att man inte ska läsa in långsökta tolkningar i svårtydda bibelsammanhang, särskilt om dessa tolkningar kan antas vara främmande för de som först mottog bibeltexten.

Vad Bibeln säger om man och kvinna i ändens tid

Däremot kan vi med gott samvete dra slutsatser av enskilda bibelställen som berör sådana frågor som sexualitet, äktenskap och ledarskap, att en ökad synd i den yttersta tiden kommer att medföra växande problem även på den här området, även om det inte sägs uttryckligen¹⁵⁸. Några exempel på texter är:

*Mitt folks förtryckare är barn, och kvinnor härskar över det. O, mitt folk, dina ledare för dig vilse och fördärvar den väg du skulle gå.*¹⁵⁹

*Men Anden säger tydligt att i de sista tiderna kommer några att avfalla från tron och följa villoandar och onda andars läror, förledda av hycklande lögnare som är brännmärkta i sina samveten. De förbjuder folk att gifta sig och befäller dem att avstå från mat som Gud har skapat för att tas emot med tacksägelse av dem som tror och känner sanningen. Allt som Gud har skapat är gott, och inget är förkastligt när det tas emot med tacksägelse. Det helgas genom Guds ord och bön.*¹⁶⁰

¹⁵⁵ Upp 17:4

¹⁵⁶ Gal 4:6

¹⁵⁷ Upp 9:8

¹⁵⁸ 2 Kor 1:13

¹⁵⁹ Jes 3:12

¹⁶⁰ 1 Tim 4:1-5

Så är det också med Sodom och Gomorra och städerna däromkring, som på samma sätt kastade sig ut i sexuell omoral och följde onaturliga begär. De står som ett varnande exempel och får sitt straff i evig eld.¹⁶¹

Den första texten handlar om Israels folk under en andlig kris som ledde till en omfattande *infantilisering* och *feminisering* av ledarskapet. Möjligen ska orden tolkas bildligt som en utbredning av barnslighet och svaghet i ledarskiktet. Oavsett så visar den var som kan hända med Guds folks ledarskap under tiden av andlig nöd, och eftersom den sista tiden präglas av ett stort avfall¹⁶² är det inte omöjligt att samma utveckling kan förväntas då. De som ska vara församlingens ledare kommer i sådana fall i den yttersta tiden att präglas av en påtaglig omognad och feminina drag, och kanske också vara just unga kvinnor. Men detta är ganska spekulativt.

Den andra texten är tydligare när det gäller att den handlar om den yttersta tiden. Då ska demoniska läror spridas av vissa personer i församlingarna, och i dessa läror ingår påtvingade matregler och något slags förbud¹⁶³ mot äktenskap. För den som är bekant med trenderna i vår tid är exempelvis propagandan för helvegetarisk kost och påbud om avhållsamhet eller barnlöshet för klimatets skull några möjligheter hur det skulle kunna se ut i ändens tid. Men när det gäller äktenskapet kan det också förstås som att det bibliska äktenskapet förtalas eller angrips på ett sånt sätt att människor inte längre respekterar det eller vill (kan) ingå det. En sådan utveckling öppnar i sin tur för andra typer av relationer där den naturliga relationen mellan man och kvinna sätts på undantag¹⁶⁴.

Den tredje texten berör indirekt den yttersta tiden, eftersom städerna Sodom och Gomorra nämns av Jesus som typiska för tidens tecken ett av hans tal om tidens slut¹⁶⁵. Vad som kännetecknade dessa städer var enligt Bibeln *högmot, överflöd av mat, och bekymmerslös säkerhet*¹⁶⁶, samt utbredd sexuell omoral. Det sistnämnda har

¹⁶¹ Jud 1:7

¹⁶² 2 Tess 2:3, Dan 8:12-13

¹⁶³ Det grekiska ordet har innebörden av att förhindra något i ord eller handling.

¹⁶⁴ Jfr Rom 1:26-27, 1 Kor 7:2

¹⁶⁵ Luk 17:28-30

¹⁶⁶ Hes 16:49

bäring för vårt ämne, eftersom det alltid innebär att det bibliska äktenskapet bryts ner och relationen mellan man och kvinna förvrängs.

Sammanfattning

Bibeln säger inte uttryckligen att det ska råda en ökad förvirring kring manligt och kvinnligt i den yttersta tiden, men vi kan dra slutsatsen att det med stor sannolikhet kan komma att bli så ändå. Synden kom in i världen när Eva övertog Adams andliga ledarskap, och en ökad synd i ändens tid kommer att medföra större problem på alla områden, inklusive detta. Dessutom finns det, som vi sett ovan, ett antal områden som Bibeln uttryckligen säger kommer att vara särskilt utsatta för demoniska attacker under ändens tid, och särskilt då äktenskap och sexualitet. Eftersom dessa områden hör ihop med manligt och kvinnligt kommer även de att påverkas, inte minst därför att allt hör ihop med vår uppfattning om vad som är sanning och vad som är lögn. Och kärleken till lögnen är vad som främst kommer att driva mänskligheten under deras sista försök till uppror mot Gud, ett uppror som de slutligen kommer att förlora.

Kapitel 7. Man och kvinna i evigheten

Vems hustru blir hon vid uppståndelsen? (Luk 20:33a)

Gud skapade människan till sin avbild, till man och kvinna skapade han henne. Han satte dem i Edens lustgård för att de skulle bruka och bevara den. Men människan vände sig bort från Gud och föll i synd. Hennes hjärta blev fördärvat i grunden, och skapelsen föll under förgängelsen. Guds räddningsplan var dock uttänkt redan innan fallet och innebar att nästa skapelseakt från hans sida skulle börja med en ny typ av människa – frälst från synden genom Guds eget blod¹⁶⁷, född på nytt genom Anden och formad till likhet med hans Son, Jesus Kristus – som inte skulle kunna falla i synd igen. Först när de nya människorna är förberedda ska Gud låta dem uppstå från de döda och sedan skapa nya himlar och en ny jord som ska bli det eviga hemmet för denna nya mänsklighet. En fråga som direkt uppstår är vad som händer med man, kvinna, äktenskapet och familjen i samband med denna nya skapelse. Till den frågan vänder vi oss i detta sista kapitel.

En felaktig fråga får ett oväntat svar

De tre första evangelierna i våra biblar – Matteus, Markus och Lukas – berättar utförligt om en diskussion som Jesus hade med saddukéerna, den prästerliga aristokratin¹⁶⁸, i Jerusalem kort innan hans lidande började. Diskussionen inleddes med att Jesus fick en fråga, som han direkt menade var felaktigt ställd, och slutade med att Jesus gav ett utförligt svar som hade ett ganska oväntat innehåll. Lukas skriver:

¹⁶⁷ Apg 20:28

¹⁶⁸ Saddukéerna hade ansvaret för tempeltjänsten i Jerusalem, stod den romerska ockupationsmakten nära, var teologiska motståndare till fariséerna, samt erkände inte hela Gamla testamentets gudomliga inspiration utan bara Moseböckerna. De försvann ur historien efter templets förstörelse år 70 e Kr. Teologiskt stod Jesus närmare fariséerna än saddukéerna även om han ständigt kritiserade de förstnämnda för deras hyckleri.

Sedan kom det fram några saddukéer, de som förnekar att det finns en uppståndelse. De frågade Jesus: "Mästare! Mose gav oss föreskriften att om någon har en bror som är gift men dör barnlös, så ska han gifta sig med änkan och skaffa barn åt sin bror. Nu fanns där sju bröder. Den förste tog sig en hustru men dog barnlös. Den andre och den tredje gifte sig med henne, och så gjorde alla sju, men de dog och efterlämnade inga barn. Till slut dog också kvinnan. Så vems hustru blir hon vid uppståndelsen? Alla sju var ju gifta med henne." Jesus svarade dem: "De som lever i den här världen gifter sig och blir bortgifta. Men de som anses värdiga att nå den andra världen och uppståndelsen från de döda, de varken gifter sig eller blir bortgifta. De kan inte dö längre, för de är som änglarna och är Guds barn, eftersom de är uppståndelsens barn. Men att de döda uppstår, det har också Mose visat vid stället om törnbusken, när han kallar Herren Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud. Han är inte de dödas Gud utan de levandes. För honom är alla levande." Då sade några av de skriftlärdade: "Mästare, bra sagt!" Sedan vågade de inte ställa någon mer fråga till honom.¹⁶⁹

Jesus menade att sadukéernas fråga var fel ställd därför att de utgick från sina förutfattade meningar när de ställde den. De förnekade ju att uppståndelsen fanns, och skulle Jesus besvara deras fråga på deras egna villkor måste han hänvisa till de skrifter som de erkände, annars kunde de direkt avvisa honom som irrelevant. Dessutom komplicerade saddukéerna frågeställningen genom att blanda in den helt till synes irrelevanta lagen om svågeräktenskap¹⁷⁰ i diskussionen, allt för att sätta dit Jesus. Jesus var dock mästare på att genomskåda sådana teologiska fällor. Hans svar bestod av två huvudsakliga delar.

I den andra delen av svaret bevisar Jesus indirekt uppståndelsens verklighet genom att hänvisa till berättelsen om Mose och den brinnande busken, där det framgår att Gud är oberoende av tiden och att alla som en gång levt fortfarande lever inför Honom:

...han kallar Herren Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud.

¹⁶⁹ Luk 20:27-40. Parallelltexterna i Matt 22:23-33 och Mark 12:18-27 är något kortare.

¹⁷⁰ 5 Mos 25:5-6 innehöll en bestämmelse om en slags änkepension som syftade till att trygga en barnlös änkas försörjning via ett s.k. svågeräktenskap. Detta äktenskap hade som målsättning att ge änkan en son som kunde försörja henne på ålderns höst samt föra den döde faderns namn vidare.

Denna del av svaret gjorde meningsmotståndarna svarslösa, och därefter fick Jesus inga fler frågor¹⁷¹.

Men i den första delen av sitt svar hänvisar Jesus inte direkt till något sammanhang¹⁷² i Skriften utan uttalar sig helt och hållet i sin egen auktoritet¹⁷³ och säger att livsbetingelserna efter uppståndelsen kommer att vara så annorlunda att frågan om äktenskapets vara eller icke vara blivit överflödig:

De som anses värdiga att nå den andra världen och uppståndelsen från de döda, de varken gifter sig eller blir bortgifta.

Förklaringen Jesus ger är också enkel:

De kan inte dö längre, för de är som änglarna.

Änglarna gifter sig inte och blir inte bortgifta¹⁷⁴, för de är odödliga varelser. Och som *uppståndelsens barn* är de människor som uppstår också odödliga, och därför gifter de sig inte. Sexualitet, äktenskap, fortplantning, och allt sånt är då överståndet. Det hade sin av Skaparen givna plats och ingick i Guds plan för den här världen, och var även välsignat av honom¹⁷⁵. Men den *andra världen* kommer att bli annorlunda.

¹⁷¹ Däremot ställde Jesus frågor till de andra efter detta tillfälle, men då kunde de inte svara honom (Luk 20:41-43).

¹⁷² Möjligen hade Jesus bibelställen som Dan 12:3 i bakhuvudet, särskilt om man tolkar stjärnorna som en bild för änglar.

¹⁷³ Matteus och Markus tillägger att Jesus menar att saddukéerna tar fel därför att de förstår varken Skriften eller Guds makt.

¹⁷⁴ Ett argument för att änglarna gifter sig brukar hämtas från 1 Mos 6:1-4 där Guds söner sägs syfta på fallna änglar och där deras förening med människornas döttrar resulterade i våldsvrakerna (*hebr. nefilim*, ordagrant: "de fallna"). Det är mer troligt att Guds söner syftar på människor som tidigare varit trogna HERREN, men vid denna tidpunkt avfaller genom att inleda olämpliga relationer med de fallna människorna. Syftar Guds söner verkligen på fallna änglar bör det syfta på någon slags demonisk påverkan på mänsklig sexualitet, då änglarna är andeväsen (Hebr 1:14) och därför inte kan delta i såna aktiviteter på egen hand. Jfr Jud v. 6-7.

¹⁷⁵ 1 Mos 1:28, jfr. 1 Mos 2:3. Notera att det är bara två saker Gud välsignar under skapelsen: människan och vilodagen.

Det enda som inte riktigt framgår tydligt av Nya testamentet är om även alla andra manliga och kvinnliga särdrag hos det nya människosläktet kommer att försvinna. På den punkten är undertecknad mer tveksam, eftersom Jesus själv fortfarande tydligt var en man¹⁷⁶ efter sin uppståndelse från de döda.

Det Gud har förenat får bara Gud skilja åt

Förutom att vi kan förundras över hur klokt Jesus svarade på saddukéernas fråga, kan vi dra slutsatsen att när det gäller vårt ämne – manligt och kvinnligt i Bibelns ljus, sexualitet, äktenskap och skilsmässa, ledarskap i familjen och församlingen – så ser det ut som att det mesta av detta är överspelat på andra sidan uppståndelsen. För ifall dessa frågor fortfarande var aktuella hade ju saddukéerna en poäng: *vems hustru blir hon vid uppståndelsen?* Och för oss som nu lever räcker med att konstatera att vissa av oss hinner vara gifta flera gånger under vårt jordeliv, och sker det inte genom äktenskapsbrott så blir frågan densamma: *vem ska jag då vara jag gift med vid uppståndelsen?*

Det verkar alltså som att äktenskapet mellan man och kvinna, och allt det där andra, inte längre gäller i det som Jesus kallar för *den andra världen*¹⁷⁷ bortom *uppståndelsen från de döda*. Andra ställen i Bibeln pekar också på att äktenskapet mellan man och kvinna är en förening som gäller tills någon av dem dör:

*En hustru är bunden så länge hennes man lever.*¹⁷⁸

Om äktenskapet gällde även i evigheten vore ju den efterlevande maken eller maken förhindrad att gifta om sig ifall frågan om *vems hustru* den och den ska bli efter uppståndelsen inte ska återuppstå den också.

¹⁷⁶ Apg 17:31

¹⁷⁷ Uttrycket *den andra världen* finns bara i Lukasevangeliet i Svenska Folkbibeln 2015. Bibel2000 har samma formulering. Andra översättningar har: *den världen* (Svenska Reformationsbibeln 2016), *den nya tidsåldern* (1917, Giertz), *den kommande världen* (Hedegård).

¹⁷⁸ 1 Kor 7:39a. Notera att här nämns enbart kvinnans ställning så länge mannen lever. Vi har dock ingen anledning att tro att det skulle vara någon skillnad om det var kvinnan som dog och mannen ville gifta om sig. Skilsmässa och omgifte är äktenskapsbrott oavsett vilken part som tar initiativ till det.

När Gud gjorde dem till ett gjorde han klart att ingen människa fick skilja dem åt. Men Han undantog sig själv – det Gud har förenat får bara Han skilja åt, och det gör Han genom att utmäta en gräns för vårt liv. Bortom graven, och i förlängningen uppståndelsen, har äktenskapet upplösts.

De två ska bli ett – i evigheten

Titeln på den här skriften är *de två ska bli ett* och den syftar främst på det bibliska äktenskapet mellan man och kvinna, men det gäller – som vi har sett ovan – enbart fram till uppståndelsen och inträdet i *den andra världen*. Det finns dock ett sätt genom vilket det jordiska äktenskapet fortsätter in i evigheten, och det är genom det exempel det utgjort på den kommande eviga föreningen mellan Jesus och församlingen i det himmelska Jerusalem. Där, på andra sidan uppståndelsen, ska Jesus och församlingen fira bröllop och förenas till ett:

*Himmelriket är som en kung som höll bröllop för sin son.*¹⁷⁹

*Låt oss glädjas och jubla och ge honom äran, för Lammets bröllop har kommit och hans brud har gjort sig redo.*¹⁸⁰

*En av de sju änglarna med de sju skålarna som var fyllda med de sju sista plågorna kom och talade till mig och sade: "Kom, jag ska visa dig bruden, Lammets hustru." Och han förde mig i Anden upp på ett stort och högt berg och visade mig den heliga staden Jerusalem, som kom ner från himlen, från Gud.*¹⁸¹

Då är den långa förlovningstiden¹⁸² över, och med bröllopet förenas de två till ett. Där alla jordiska äktenskap tagit slut, tar det gudomliga äktenskapet över. I fråga om vår fysiska uppståndelse skrev aposteln Paulus följande som vi kan tillämpa på äktenskapet likaså:

¹⁷⁹ Matt 22:2

¹⁸⁰ Upp 19:7

¹⁸¹ Upp 21:9-10

¹⁸² 1 Kor 11:2

*Men det första var inte det andliga, utan det jordiska. Därefter kom det andliga.*¹⁸³

Det andliga, himmelska äktenskapet kommer på ett liknande sätt att ersätta de jordiska. Och då inträder en ny tidsålder där ingen kommer att sakna den gamla.

¹⁸³ 1 Kor 15:46

Efterskrift.

Sist vill jag vända mig till alla er som läst den här skriften, och som kanske är upprörda över vad den försökt påvisa. Till er har jag ett påstående och en fråga, som följer.

Det mest väsentliga är inte att ni håller med mig i sak, för jag skulle kunna ha förstått Bibeln helt fel och då är det er uppgift att överbevisa mig om den saken. Kan någon av er med Bibeln i hand visa mig att jag har fel, så ska jag direkt omvända mig och ta offentligt avstånd från innehållet i den här skriften.

Men det viktigaste är inte om ni eller jag har fel, utan istället om vi alla kan svara ett ärligt ja på följande fråga:

Om du blev överbevisad om att det är obibliskt och mot Guds vilja att kvinnor undervisar i församlingen och leder männen, skulle du då underordna dig det vad det än kom att kosta dig personligen?

Jag har påstått att förändringen i församlingarna kring manligt och kvinnligt härrör från att världens tänkande fått inflytande över församlingarna, och att ett starkt bevis för det är att förändringen skett parallellt med att omvärlden gått mot en upplösning av alla gamla normer på sådana områden som relationer, familjer, sexualitet, äktenskap, man och kvinna, etc. Jag har också sagt att förändringen som skett i församlingarna inte beror på att vi upptäckt gamla bortglömda andliga sanningar som vi inte sett förut eller glömt bort, utan att vi rört oss bort från de andliga sanningarna i Skriften som helhet av rädsla för vad världen ska tycka om oss ifall vi på något vis avviker från sådant som världen håller högt.

Jag föreslår att du som inte håller med mig gör ett tankeexperiment. Låt oss säga att världen inom kort gjorde en helomsvängning i en fråga på något område som under lång tid präglats av politisk korrekthet, och där de kristna församlingarna redan i stor utsträckning tycker likadant som världen, såsom jämställdheten. Förändringen går sedan mycket snabbt i en betydligt mer gammaldags eller konservativ riktning. Många tunga opinionsbildare träder överraskande fram i offentligheten och propagerar för den nya ståndpunkten med hänvisning till vår kristna kultur men även

till utfallet av de senaste decenniernas vanvård av befolkningens andliga och sociala hälsa, vilket enligt debattörerna är grundorsaken till den galloperande psykiska ohälsan, skilsmäsoepidemin, de alltmer trasiga familjerna och den tilltagande könsförvirringen. Statsmakterna hänger oväntat på utvecklingen och börjar snabbt propagera för den nya ståndpunkten, mot jämställdhet och för en mer konservativ syn på äktenskap, sexualitet, och manligt och kvinnligt, osv. Skolmaterial skrivs om, medierna rapporterar positivt om den nya inriktningen, och bland allmänheten sprids denna nya ståndpunkt snabbt på sociala medier och via personliga kontakter. På arbetsplatserna och i grannskapen svänger samtalen snabbt till favör för denna nya inriktning av den s.k. värdegrunden¹⁸⁴. Hur skulle församlingarna och enskilda kristna reagera?

Om vi tänker efter en stund och svarar ärligt, så tror jag många av oss skulle säga att vi nog skulle svänga tillsammans med världen, just för att vi inte vill avvika från konsensus, och inte nödvändigtvis för att den förra ståndpunkten vi hade var destruktiv därför att den bröt mot Guds ord och den skapelseordning som Skaparen själv lagt ner. (Paradoxalt nog så skulle de församlingar som höll fast vid den mer liberala, felaktiga ståndpunkten vinna mer av mina sympatier därför att de därigenom visade att de inte så lätt låter sina övertygelser formas av det som är inne för stunden¹⁸⁵).

Min poäng med tankeexperimentet ovan är att försöka belysa det faktum som många av oss inte ser och inte vill erkänna: nästan allt bekännande kristna idag tycker och tänker i olika frågor, inte minst frågan om jämställdheten men även andra ideologiska och moraliska frågor, är format mer av den omgivande kulturen än av Bibeln. Vi har blivit så okänsliga för vad Guds ord säger att vi inte märker hur vi på punkt på punkt bryter mot Skaparens vilja, inte mer än en fisk lägger märke till vattnet den simmar i.

Herrens ord till Jeremia gäller på ett slående sätt även vår tid:

Hur är det? Ni stjäla, mördar och är otrogna. Ni svär falskt och tänder rökelse åt Baal och följer andra gudar som ni inte känner. Sedan kommer ni hit och träder fram inför mitt

¹⁸⁴ Jag har försökt undvika detta ord i denna skrift, men använder det här i illustrativt syfte. Debattören Jan Blomgren lär ha sagt: *Värdegrund används av de som är värdegrunda*.

¹⁸⁵ Jmf när Paulus talar om *vindkast i läran* (Ef 4:14)

ansikte i detta hus som är uppkallat efter mitt namn och säger: "Vi är räddade" – för att sedan fortsätta med allt detta avskyvärda. Menar ni att detta hus som är uppkallat efter mitt namn är ett rövarnäste? Se, jag har själv sett det, säger HERREN.¹⁸⁶

Inom frikyrkan har vi ofta sagt att vi är frälsta – räddade – och att de som finns därute i världen behöver bli det. Men om det liv vi lever är präglad mer av världen än av Guds ord, är vi då verkligen frälsta? Är vi inte då bara hycklande lögnare som samlas varje söndag i ett hus som kallas kyrka för att spela någon slags religiös teater och sedan gå ut därifrån och fortsätta vara som alla andra?

Detta får inte fortsätta. Det är dags att omvända sig. Bort med jämställdhetens avgud¹⁸⁷! Bort med otroheten och skilsmässorna! Bort med allt det här! Låt oss istället omvända oss, sträva efter att efterlikna Kristus och följa Guds ord, även ifråga om manligt och kvinnligt som Skaparen gjorde oss till, och göra det i äktenskapet, familjen och i församlingen.

¹⁸⁶ Jer 7:9-11

¹⁸⁷ De hedniska avgudakulterna avvek från Israels religion på flertalet områden, bland annat i att de tillbad kvinnliga gudar och hade kvinnliga präster. Det finns även beräkningar av forskare som visar på en påtaglig jämställdhet i antalet kvinnliga och manliga profeter bland avgudakulterna. Jämställdhet i religionen är i denna bemärkelse en påtagligt hednisk ide!